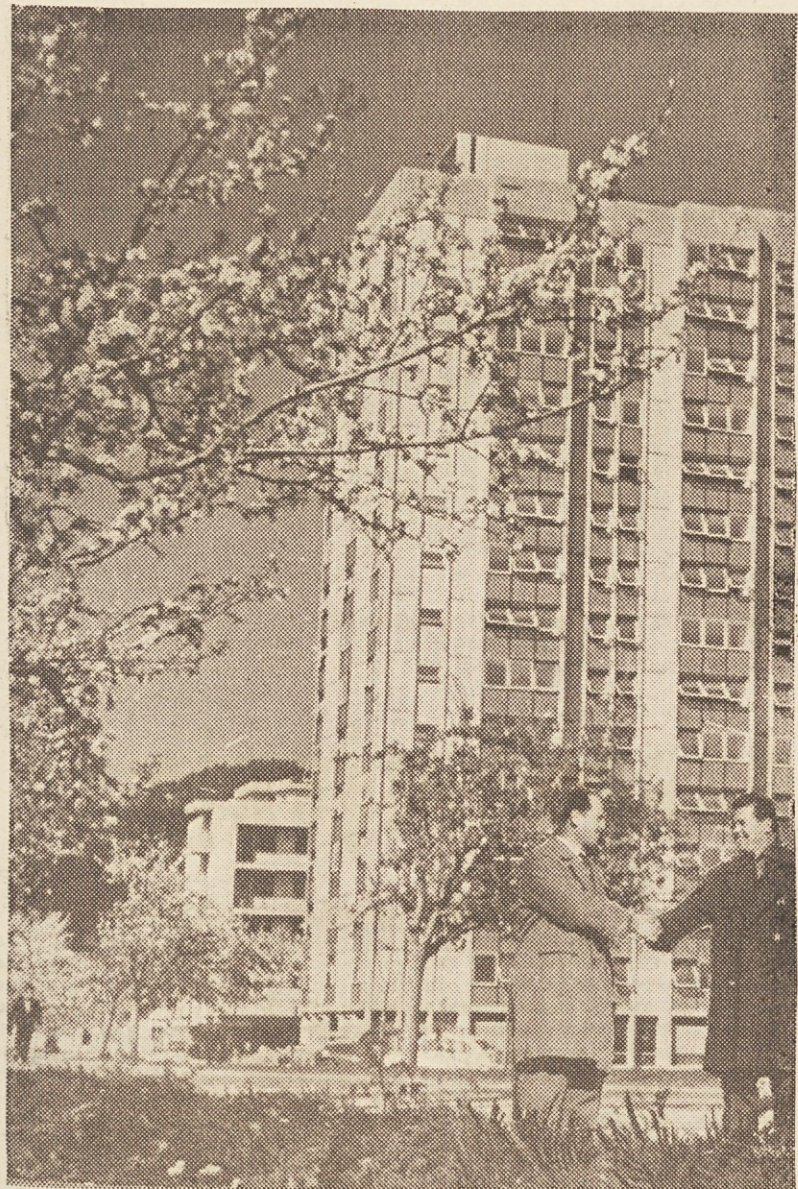

1. maj

ČESTITAMO
K PRAZNIKU DELA
DELAVSKI SVET
IN UPRAVNI ODBOR
PODJETJA
TER VODSTVA
DRUŽBENIH
ORGANIZACIJ
PODJETJA

TOVARISU TITU
ČESTITAMO
OB NJEGOVEM
ROJSTNEM DNEVU

25. maj

LETO VII. ST. 85

Ljubljana, maja 1965

NAŠ KOMENTAR

Zakaj medsebojno posojanje sredstev sklada skupne potrošnje

Lansko poslovno leto smo zaključili kar uspešno. Zato je kljub temu, da je bil precejšen del preostanka čistega dohodka razporejen na obratna sredstva (200 milijonov), na rezervno (200 milijonov) in za skupne potrebe podjetja (100 milijonov), še vedno ostalo precej sredstev posameznim poslovnim enotam sorazmerno njihovemu poslovnemu uspehu.

Poslovne enote žele pač ta sredstva uporabiti za svoje potrebe, predvsem za gradnjo delavskih domov in stanovanj, torej za gradbene investicije v družbeni standard. Tu pa jih zadene predpis, ki pravi, da je treba pred začetkom gradnje kompletna sredstva za dokončanje objekta izločiti na poseben račun. Kljub temu, da je posameznim enotam k lastnim sredstvom uspelo zagotoviti precejšnje kredite od občinskih stanovanjskih fondov, pa niti ena enota nima dovolj svojih sredstev, da bi temu predpisu zadostila. S tem bi pa še kredite izgubila. Torej ne bi nihče nič gradil. Ali ni tedaj logično, da se sredstva nekač združijo, da bi vsaj nekateri mogli graditi. To je vsakomur, kdor ima le količkanj dobre volje, jasno.

Če pa le na ta način kdo lahko sploh gradi, naj gradi tisti, kjer je potreba večja. In točno tako je sklenil delavski svet na svojem VIII. zasedanju. Mislim, da je zelo pametno odločil. Njegova naloga pa je seveda, da garantira, da bodo posojena sredstva prihodnje leto vrnjena. Osnutek novega pravilnika o delitvi čistega dohodka mu daje tudi materialno bazo za to.

Ing. Jože Uršič

gradisov vestnik

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«

UKREPI DS PODJETJA OB SPREJEMANJU LETNEGA PLANA

Zdaj si lahko rečemo: Doslej, kakor je bilo, ODSLEJ POŠTENO!

Delavski svet je na VIII. zasedanju obenem z letnim gospodarskim načrtom sprejel vrsto sklepov, ki so bili spričo razmer potrebni in za realizacijo plana nujni.

Predvsem zaposliti lastne delavce

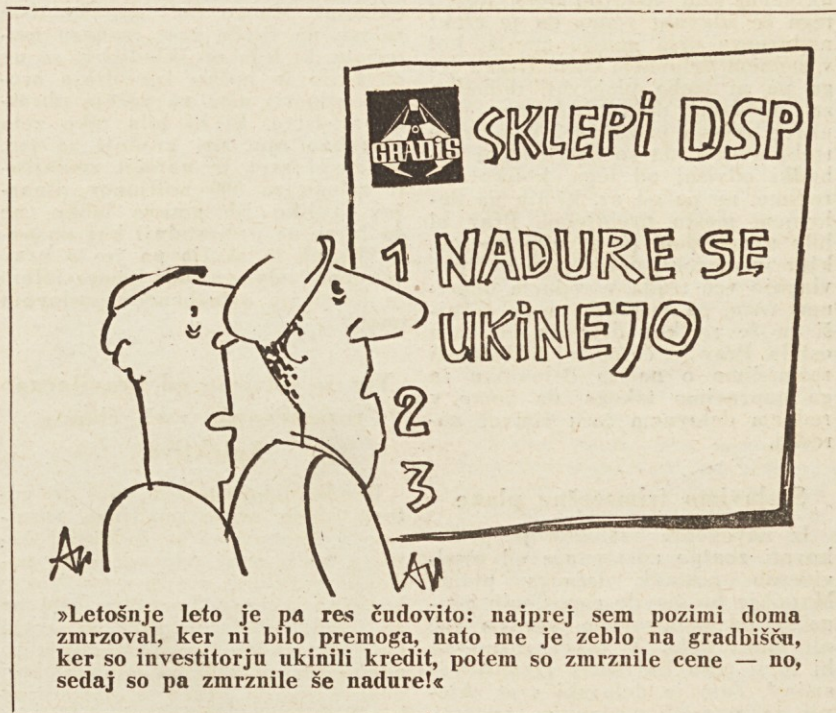
Kot je bilo v uvodu k planu povedano, je letošnja perspektiva zlasti na področjih nekaterih naših poslovnih enot dokaj slaba, vtem ko je v drugih še kar ugodna. Prve bodo morale delavce odpustiti, druge pa bi jih zlasti, če bo fluktuacija normalna, morale najemati. Ker pa je treba skrbeti predvsem za člane lastnega kolektiva, je prav, da pred sprejemanjem novih delavcev ta delovna mesta ponudijo delavcem drugih enot, ki bi zaradi pomanjkanja dela sicer morali zapustiti kolektiv. Ta sklep DS je prav gotovo pravičen in zelo umešten in ga bo treba uresničiti, čeprav mislijo nekateri v poslovnih enotah drugače.

Znižati poslovne, zlasti režijske stroške

Letos zaradi negotovega gradbeniškega tržišča celotni dohodek ne more biti najvažnejši pokazatelj letnega načrta. Če ne bo dela, bomo pač morali zmanjšati število zaposlenih, ukiniti nadurno delo itd. Pri tem pa vsekakor moramo obdržati, oziroma celo popraviti določena razmerja, ki jih plan predvideva, sicer bomo imeli na koncu izgubo. Ta planska razmerja temelje v glavnem na številkah iz lanskega leta, za PE pa, ki so lan-

ske leto slabo zaključile, pa plan predvideva, da se bodo približale drugim enotam. Kaj pomaga, če neka enota ustvari še tako realizacijo, če pa ne krije svojih stroškov.

Zato bodo vsaj te enote nujno morale zmanjšati svoje stroške sploh, režijske stroške pa še posebej. Opažamo namreč, da če neka enota zmanjšuje obseg dela, masa režije ostane skoraj neizpremenjena. Če odpuščamo delavce, moramo torej tudi režijsko osebje zmanjševati. (Nadaljevanje na 2. strani)

»Letošnje leto je pa res čudovito: najprej sem pozimi doma zmrzoval, ker ni bilo premoga, nato me je zeblo na gradbišču, ker so investitorju ukinili kredit, potem so zmrznile cene — no, sedaj so pa zmrznile še nadure!»

Jasnejše perspektive Celjanov

Ze lani so Celjani slutili slab letošnji začetek. Zato jih sedaj gospodarski ukrepi niso našli nepravilne.

Organi upravljanja so storili že vrsto ukrepov. Poleg tega, da so uvedli splošno štednjo, odkrivanje notranje rezerve in utrjujejo disciplino, so zmanjšali tudi število zaposlenih od 450 na 340 delavcev.

Letošnji plan celjske enote je postavljen sorazmerno visoko, saj bo treba realizirati 1800 milijonov. Zato so sporazumno z gradbenim vodstvom Ravne na Koroškem v Dobbi vasi prevzeli za 420 milijonov del, tj. gradnjo novega naselja tipa »Salarac«. Skupno bo 52 stanovanj tipa Salarac ter 46 stanovanj tipa »Jelovica« s kompletno zunanjo ureditvijo. Nadalje so prevzeli rekonstrukcijo talilnice v cinkarni, dodatna dela v celjski bolnišnici, dela v Radečah pa gredo proti koncu.

Težav je veliko na vsakem koraku, je dejal šef PE tovariš Praprotnik. Primanjkuje gradbenega materiala, opečnih izdelkov, saj dobimo dnevno le po 1000 kosov opeke in še te ne, če ne prideš dovolj zgodaj.

Med pereče probleme sodijo tudi stanovanjski. Sedanji prostori — barake že davno več ne ustrezajo higienskim predpisom, tudi zrak je zaradi plina, ki prihaja iz cinkarne, slab. Zato so Celjani že pred leti razpravljali o graditvi samskega doma, toda do realizacije še ni prišlo. Šele letos bodo lahko ob pomoči ostalih enot in lastnih sredstev pričeli z gradnjo. Čeprav se nimajo lokacije, predvidevajo, da bo samski dom, ki bo imel 148 ležišč, stal na Hudinji. Volje je torej dovolj — če bo le denar.

Kljub vsem objektivnim in subjektivnim težavam se vendarle v Celju odpirajo jasnejše perspektive.

Ne pozabi: 26. maja volimo organe delavskega samoupravljanja

■ LJUBLJANA — Upravni odbor podjetja je na zadnji seji obravnaval poročila poslovnih enot Jesenic, Koprater obrata gradbenih polidelo. Upravni odbor se je o delu, poslovanju in uspehih teh enot zelo pohvalno izrazil ter izrekel organom upravljanja in šefom največje priznanje.

■ JESENICE — Vrednost produktivne ure se je v zadnjem času dvignila na 1490 dinarjev ali 34% nad planirano. Skupni dohodek je ustvarjen s 121,4%, to je 130 milijonov več, kot je bilo predvideno v lanskem letu s planom.

■ KOPER — Montažna dela na skladišču potekajo nemoteno. Na objektu dela le 25 delavcev. Če bi to delo opravljali na star klasičen način, bi potrebovali najmanj 250 ljudi. Koprčani si zato dobro organizacijo zaslužijo vso pohvalo.

■ TURNISČE — Na farmi bekonov so do 1. aprila že predali investitorju 12 objektov, kotlarno ter vodnjak s čistilno napravo in kanalizacijo. Štirje objekti za plemenske svinje bodo gotovi do 15. maja, tri porodnišnice pa do 1. junija. Ostali objekti pa bodo v celoti gotovi do 29. novembra. Kvaliteta izvršenih del se je zadnje čase zelo popravila.

■ KRANJ — Čeprav je bilo podjetje najcenejši ponudnik, hale za tovarno »Sava« nismo dobili. Organi upravljanja domnevajo, da postopek ni bil pravilen. Na zadnji seji delavskega sveta so razpravljali tudi o gospodarski problematiki poslovnih enot.

■ LJUBLJANA — Sindikalna podružnica centrale podjetja si je na prvi seji določila obširen program dela. Razpravljali so tudi o izgubljanju inventarja ter naročili tov. Ivanu Pergerju, naj popiše ves inventar. Za predsednika podružnice je bil izvoljen Milan Galič, za tajnika pa Mila Capuder.

■ MARIBOR — Dom političnih organizacij v Mariboru je ponos vseh Mariborčanov. Dela na tem objektu so zelo kvalitetno izvedena. Dom je bil gotov v točno določenem roku in kompletno opremljen. Posebno lepa je glavna dvorana 17 x 16 m, v kateri lahko zboruje 120 ljudi. V novi stavbi je veliko umetniške opreme.

■ KOPER — Na zadnji seji sindikalne podružnice v Koprju je bil za predsednika izvoljen Jože Canadi, za tajnika pa Mafalda de Comelli. Izvolili so tudi posebno komisijo za medsebojne odnose.

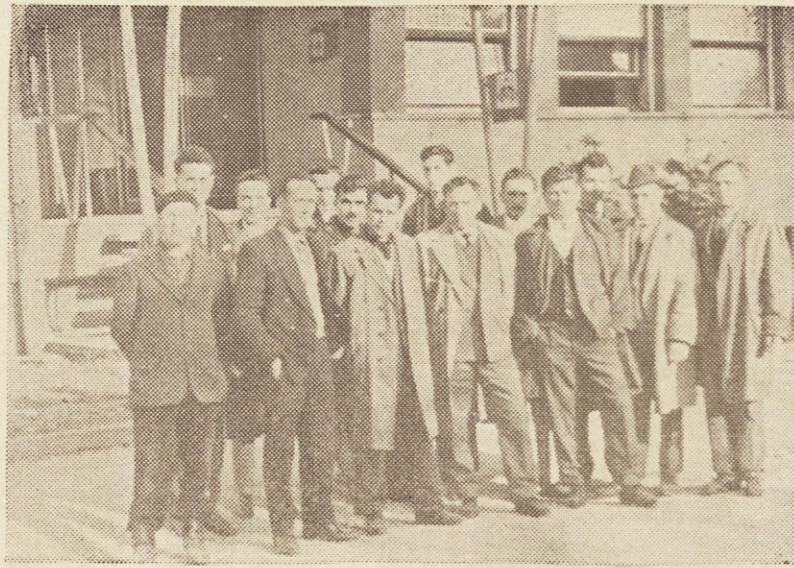
■ LJUBLJANA — Na zadnji seji mladinske organizacije so razpravljali o delu mladine v podjetju ter ugotovili, da je premalo zainteresiranosti mladinskih organizacij, kot tudi ostalih družbenih organizacij za mladino. Mladina bi se morala bolj povezati z organi upravljanja. Predlagali so, naj bi ob prihodnjih volitvah vključili v organe delavskega samoupravljanja čimveč mladincev. Za predsednika mladinske organizacije so izvolili tov. Franca Vogrinčiča.

Pojasnilo

Kot ste opazili, v tej številki ni sklepov organov delavskega samoupravljanja našega podjetja. Razlog za to je en sam: pred prvomajskimi prazniki je imela tiskarna toliko dela, da jih niso utegnili postaviti. Bili smo pred izbiro, naj za praznik sploh ne izidemo, ali pa izide pred praznikom vsaj redna številka, sklepe pa tiskamo kasneje. Odločili smo se za drugo in hote dobiti sklepe takoj po praznikih.

Zadnja skupina naših tesarjev in zidarjev pred odhodom v Nemčijo.

Udeleženci II. dela seminarja za delovodje

NOTRANJA DELITEV ČISTEGA DOHODKA

Po načelu dobrega gospodarjenja

Načela v zvezi z notranjo delitvijo ustvarjenih sredstev v podjetju so jasno postavljena v našem statutu v poglavju »ekonomska razmerja«. Delovni kolektiv našega podjetja je to poglavje statuta še posebej podrobno obravnaval in dal svoje predloge za ureditev tega vprašanja, preden je statut sprejel delavski svet podjetja, ker je pravilno razumel, da je materialna osnova temelj delavskega samoupravljanja.

Po določilih našega statuta predstavljajo vsa sredstva v podjetju celoto. To se nanaša na osnovna in obratna sredstva, ki jih upravlja kolektiv podjetja. Da bi se ugotovilo delavsko samoupravljanje in dala stimulacija za dvig storilnosti, hkrati pa naložila organom upravljanja kakor tudi celotnemu kolektivu v enotah podjetja odgovornost za dobro gospodarjenje, razpolagajo enote same z doseženimi sredstvi za osebne dohodke in sklade v tolikem delu, kot to določa pravilnik o delitvi čistega dohodka.

Statut dalje določa, kaj naj vsebuje pravilnik, ki naj podrobno uredi vprašanje notranje razdelitve ustvarjenih sredstev v podjetju in v skladu s tem določilom statuta je sestavljen tudi predlog osnutka pravilnika o delitvi čistega dohodka, ki je bil poslan v obravnavo članom kolektiva, da povedo svoje mnenje in se seznajajo s podrobnostmi delitve po načelih, ki so jih že enkrat sprejeli.

Kaj je predvideno v osnutku pravilnika?

Ko določa delavski svet podjetja vsako leto z gospodarskim načrtom ali s svojim posebnim odlokom delitveno razmerje čistega dohodka — osebni dohodki: skladi,

mora upoštevati, da se bodo s predvideno delitvijo zagotovila trajna sredstva za razširitev materialne podlage in da bo višina osebnih dohodkov rasla v enakem razmerju s storilnostjo ter da bo ustvarjeno tudi dovolj sredstev za dvig družbenega standarda članov kolektiva. Pri tem se naslanja na ugotovitve ekonomskih analiz poslovanja podjetja in jih tudi primerja s podatki o poslovanju drugih sorodnih podjetij v državi.

Upoštevajoč osnovno določilo našega statuta, da se delitvi ustvarjenih sredstev po načelu dobrega gospodarjenja, precizira omenjeni osnutek pravilnika način notranje delitve.

Osnovno, kar predvideva osnutek, je to, da se jasno določijo sredstva, s katerimi razpolagajo organi upravljanja v enotah za zadovoljitev potreb svojega kolektiva za osebne dohodke in za družbeni standard ter sredstva, ki služijo za zagotovitev materialne osnove podjetja kot celote.

Organi upravljanja v enotah delijo v celoti sredstva za osebne dohodke, ustvarjene v določenem obdobju v skladu z doseženim čistim dohodkom in v razmerju, ki ga predvideva gospodarski načrt. Pri delitvi ustvarjenega čistega dohoda

ka pa morajo najprej pokriti vse obveznosti, ki jih je podjetje že prevzelo na račun skladov (tj. obveznosti za vračilo posojil za nabavljena osnovna sredstva in za sredstva skupne porabe, dalje za regrese, ki se dajejo počitniškemu domu za znižanje cene uslug, ki jih lahko koristijo vsi člani kolektiva, prav tako pa tudi za sredstva, ki omogočajo delovanje sindikalne organizacije, športnega društva in podobno).

Da se ugotovijo sredstva za materialno osnovo, tj. za vlaganje v novo mehanizacijo, za obratna sredstva in za razširitev kapacitet, se 70% ostanka čistega dohodka usmerja v omenjene namene, 30% pa naj služi za zadovoljevanje družbenega standarda v enotah, lahko pa tudi za morebitno povečanje sredstev za osebne dohodke, če se je povečala tudi storilnost.

Tak način delitve, kot ga precizira osnutek pravilnika o delitvi čistega dohodka, ima naslednje značilnosti:

— zagotavlja stimulativnost pri nagradenju po delu, tj. da je višina osebnih dohodkov odvisna izključno od uspešnega gospodarjenja v enotah;

— zagotavljajo se sredstva za kritje že prevzetih obveznosti iz posojil za investicijska vlaganja oz. za vlaganja v družbeni standard;

— daje jasno orientacijo enotam pri razporejanju sredstev za osebne dohodke in sklade;

— povečuje stimulativnost za prizadevanje kolektivov enot za uspešnost gospodarjenja, daje vse možnosti za čim večje utrjevanje delavskega samoupravljanja s tem, da se omogoča pri delitvi doseganje materialne osnove za razširjeno reprodukcijo in za dvig družbenega standarda delavcev.

Za uspešnost pri gospodarjenju je nujno potrebno, da upravljavci — člani delovnega kolektiva, poznajo smotre in cilje, ki jim jih nalaga družba pri njihovem delu. Povečati je potrebno obsežnost odgovornosti organov upravljanja, ki odločajo o notranji delitvi ustvarjenih sredstev, zlasti pa odgovornost za pravilno gospodarjenje na vseh poljih poslovne politike.

Potrebno je perspektivno gledanje, da se vedno bolj povečuje storilnost z vlaganjem sredstev v mehanizacijo proizvodnje in s tem dosežejo boljši rezultati.

Z doslednim izvajanjem začrtanih ciljev in izpolnjevanjem obveznosti, ki si jih sami nalagamo z urejanjem notranjih razmerij, katere sami določamo, bomo dosegli zadovoljive rezultate in pripomogli k stabilizaciji našega gospodarstva v celoti.

Z. R.

Ukrepi DS

(Nadaljevanje s 1. strani)

ti. Delavski svet je naročil, naj vse enote analizirajo svoje poslovne in režijske stroške, ugotovijo, kateri stroški so previsoki, naredijo plan zmanjšanja teh stroškov in store za to potrebne ukrepe.

Nadurno delo zmanjšati na minimum

Če že zmanjšujemo število zaposlenih, je prav gotovo pravično, da ukinemo tudi nadurno delo. Razen tega že zdavnaj vemo, da je efekt nadurnega dela mnogo manjši kot v rednem delovnem času. Razen tega pa ni treba plačevati dohodka za nadurno delo. Nekatere tak ukrep seveda prizadene. Vendar je treba vedeti, da so naši osebni dohodki odvisni od tega, koliko naredimo, ne pa od ur, ki jih na delovnem mestu prebijemo. Prav bi bilo uvesti delo po učinku povsod, kjer je mogoče, delavci pa naj pač vlagajo več truda v rednem delovnem času, pa zaslužek ne bo manjši in še za kaj drugega bo časa ostalo. Prav je, če ob tej priložnosti razmislimo o našem delovniku in ga napravimo takega, da bomo v rednem delovnem času čimveč naredili.

Sestavimo trimesečne plane

Iz navedenih razlogov je pričakovati znatno odstopanje od predvidenih postavk letnega plana. Marsikje bo število zaposlenih drugačno od planiranega, ker bo več ali manj dela. V takih razmerah bi letni plan kaj hitro izgubil ves smisel. Zato je delavski svet sklenil in naročil poslovnim enotam, naj začno sestavljati trimesečne plane, ki bodo bazirali na stanju v začetku trimesečja, na perspektivi, ki bo tedaj za bodoče trimesečje mnogo bolj znana, in končno na letnem planu.

Seveda ni dovolj samo formalna izdelava plana. Potrebno je spremljati gibanje proizvodnje in postavljati taka planska predvidevanja, ki bodo zagotovila uspešen zaključek leta, in ukrepati tako, da bodo tudi dosežena.

Zmanjšajmo zaloge materiala

Nikdar ne bo preveč govorjenja o tem problemu. Vendar pa si moramo biti na jasnem, da tu ne gre za zaloge deficitnega materiala, kot sta npr. cement ali betonsko železo. Ta material bo kritičen še v prihodnje in bomo morali delati predispozicije med posameznimi enotami. Mnogo bolj gre za tiste zaloge na tisoče vrst raznega materiala, ki leže po skladiščih, se ne obračajo in počasi izgubljajo svojo vrednost; nam pa vežejo obratna sredstva, ki bi bila tako zelo potrebna npr. pri gradnji za trg. Delavski svet je naročil zmanjšati zaloge za 300 milijonov dinarjev. Toliko jih gotovo lahko, ne da bi se na proizvodnji kaj poznalo. Uspeh te akcije pa je še prav posebno odvisen od komercialnih in tehničnih uslužbencev poslovnih enot.

Vse je odvisno od pravilnega razumevanja vseh članov kolektiva

Uvedba ekonomskih enot je gotovo imela svoje pozitivne rezultate v tem, da so se kolektivi čutili v večji meri odgovorne za poslovne rezultate svojih enot. To je koristno in prav. Le prepogosto pa so iskali boljši rezultat za svojo enoto na škodo druge. Marsikje so odgovorni uslužbenci mnogo bolj popustljivi do zunanjih partnerjev kot do drugih enot podjetja.

Letos ni čas za take stvari. Pokojni Kidrič je nekoč rekel: »Do segaj, kakor je bilo, odslej pa pošteno.« Ni napak povedati!

ING. JOŽE URSIČ

ANTON GRUDEN

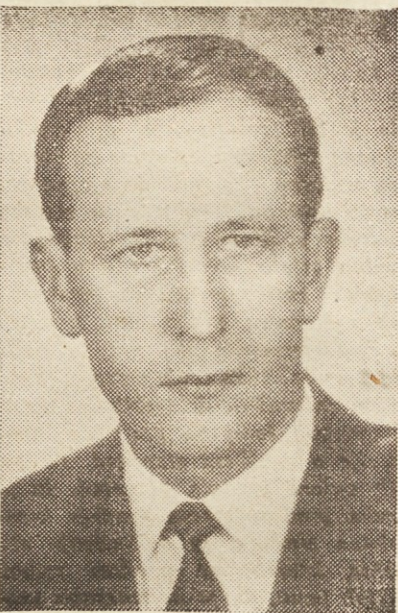
novi sekretar GV Maribor

Anton Gruden je rojen v Mariboru. Končal je srednjo ekonomsko šolo, poleg rednega dela še izredno študira na višji pravni šoli.

Med NOB je bil v koncentracijskem taborišču v Gonarsu v Italiji. Nekaj časa je bil med italijanskimi partizani Garibaldinci v Abruzzih. Pozneje je bil ujet in poslan v Nemčijo.

Po osvoboditvi se je vrnil iz Nemčije ter se takoj zaposlil pri OLO Maribor-okolica. Tu je opravljal vrsto različnih funkcij. Dalj časa je bil tudi personalni referent, vse do leta 1954. Nato je bil sekretar v Pohorskem dvoru (TNZ), zadnjih 7 mesecev pa je bil na gradbenem šolskem centru.

Na novem delovnem mestu mu vsi želimo obilo uspeha in zadovoljstva pri delu.

Jože Pukšič 50-letnik

»Bil sem vedno zadovoljen«

Pravijo, da kdor zdrži 20 let v enem podjetju, je dvakrat dragocen in si zasluži dvojno priznanje. Tak je tudi naš Jože iz Maribora. Kot sam trdi, je zrastle pri Gradisu: 4. oktobra 1945 ga že najdemo v naših vrstah. Delal je na kadetnici, Mariborskem otoku, Kidričevem itd., skratka tam, kjer je nastala potreba.

Pred leti je bil glavni organizator normirke službe, za kar je prejel tudi posebno priznanje. Leta 1952 pa je prevzel kalkulacije, kar uspešno opravlja še danes. Najbolj se jezi, ker se cene stalno spreminjajo in z njimi tudi kalkulacije.

Ko smo ga vprašali, kdaj je bil v 20 letih najbolj zadovoljen, je odgovoril, da takrat, ko je šel na strokovno ekurzijo v Italijo. Nikoli se ni jezil, nikoli grajal, zato je še danes ohranil videz večnega mladeniča.

Tovarišu Pukšiču ob njegovem visokem jubileju tudi mi kličemo — še na mnoga leta!

Večja odgovornost kot kdajkoli prej

Recept (splošen) je vsem dobro
znan: povečati produktivnost —
Kako to uresničiti?

Nad gradbinci se zbirajo temni oblaki... Pravzaprav so že tu... Zmanjšanje investicijske potrošnje, pomanjkanje finančnih sredstev na vseh koncih in krajih, pomanjkanje gradbenega materiala, zaostrovanje predpisov, »zamrznenje cen«... In tako dalje... In tisto, kar prihaja, obeta vsaj takšne, če ne verjetno še hujše čase, kot so danes. Prihajamo v čase, ko bo gospodarjenje terjalo veliko mero odgovornosti in znanja.

V tem vzdušju, v današnjem obdobju zelo resnih gospodarskih težav je bila v petek 16. aprila redna letna skupščina sindikalnega odbora našega kolektiva. Razen 64 izvoljenih delegatov (od 65 izvoljenih) so se je udeležili tudi številni gostje, med njimi tudi predsednik republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev Lojze Capuder in glavni direktor ing. Hugo Keržan, ki je prišel na to zborovanje naravnost iz Nemčije, kjer je bil te dni na službenem opravku.

Temni oblaki za gradbince

Iz poročila predsednika
sindikalnega odbora
Ivana Pignerja

Uvodni referat, ki ga je na skupščini prebral predsednik sindikalnega odbora Ivan Pigner, je osvetlil, vse tiste najbolj pereče probleme, ki nas hromijo in se bodo v prihodnosti pokazali v še ostrejši luči, če jih ne bomo hitreje in učinkoviteje kot doslej urejali.

Najprej je referat zajel kritično gospodarsko situacijo, tako splošno kot tudi posebne probleme našega kolektiva. Po zelo ugodnem lanskem letu z visoko konjunkturo, za katero je značilna vrsta slabosti, kot pretirana investicijska potrošnja, čezmerno zaposlovanje, nizka produktivnost itd., je že lani jeseni, zlasti pa letos, prišlo do korenitega preobrata. Z restriktivskimi ukrepi so morali oblastveni organi zmanjšati obseg investicij in v vse kaže, da jih bodo še bolj zmanjšali.

Lani je bilo v našem kolektivu povprečno 5.400 zaposlenih, ustvarili pa smo 21,5 milijarde realizacije. To pomeni, da smo tudi v našem kolektivu močno prekoračili letni plan, in sicer za 19,9%. To pa smo dosegli zlasti z zvišanjem cen. Produktivnost je lani v podjetju stagnirala, saj smo najeli veliko nove delovne sile (povečanje za več kot 60%), predvsem nekvalificirane. Danes je v podjetju 4538 zaposlenih (plan računa s 4865 delavci), vendar pa vsi znaki kažejo, da še za te ljudi, ki jih imamo (torej manj, kot je planirano), verjetno ne bo dovolj dela. Restrikcije so zelo energično posegle v investicijsko področje, saj bo v naši republiki treba zmanjšati obseg investicij za okrog 90 milijard. Delavski svet je zato že sprejel več ukrepov za ureditev razmer v kolektivu, zlasti sklep, da ne smemo več najemati novih delavcev in da nadurno delo ni dovoljeno.

V nadaljnjih izvajanjih je predsednik Pigner govoril še o našem delu v ino-

zemstvu, o delitvi osebnih dohodkov, o notranji delitvi, o delavskem samoupravljanju in o standardu znotraj našega kolektiva. Pri tem je poudaril, da je novi pravilnik o delitvi osebnih dohodkov izenačil osnove za enaka delovna mesta, tako da po novem pravilniku ni več mogoče subjektivno določanje osnov za posameznika. Kljub temu pa praksa kaže, da bodo tudi v novem pravilniku potrebne določene spremembe oziroma dopolnitve. Glede nagrajevanja organizatorjev proizvodnje pa je sindikat mnenja, da so v pravilniku še vedno kriteriji, ki dopuščajo subjektivno ocenjevanje, ali pa so zelo splošni.

Organi delavskega samoupravljanja so lani opravili veliko delo (v teh organih sodeluje okrog 1750 članov podjetja), vendar še vedno tu in tam opažamo, da sklepi centralnega delavskega sveta niso vedno dosledno izvedeni. Zaradi težke gospodarske situacije so morali biti organi samoupravljanja pri delitvi sredstev po zaključnem računu za leto 1964 zelo previdni. Zato je delavski svet namenil velik del sredstev rezervi (493 milijonov), 503 milijone pa je razdelil poslovnim enotam. Ta delitev je ponekod vzbudila negotovost, vendar sindikat soglaša z ukrepom delavskega sveta, saj je v teh časih potrebna velika previdnost, skrajno varčevanje in tudi večja enotnost med enotami kot kdajkoli prej. Zato je bila po sklepu delavskega sveta enotam v Celju in Kopru dodeljena pomoč (posojilo) za gradnjo samskih domov, saj delavci v teh krajih že vrsto let žive v dotrajanih barakah. Prav ta ukrep pa je v nekaterih enotah vzbudil določen odpor in najrazličnejše komentarje.

In če končamo s standardom, lahko še zapišemo, da nam zelo primanjkuje družinskih stanovanj (363 perečih primerov), da spi v barakah še 2700 delavcev in da smo glede prehrane delavcev naredili korak nazaj (v naših menzah se hrani le 1512 delavcev).

Kadri, osebni dohodki, kvaliteta, nadurno delo...

Kratek povzetek tega, kar so
povedali v razpravi

Po uvodnem poročilu se je razvila precej plodna razprava, ki se je dotaknila mnogih perečih vprašanj, zlasti zaposlovanja in sploh problema kadrov, nagrajevanja in delitve osebnih dohodkov, nagrajevanja organizatorjev proizvodnje, kvalitete dela, ukinitve nadurnega dela in podobnega. Objavljamo nekaj kratkih izvlečkov iz razprave.

Martin Zajšek: »Poročilo ni bilo dovolj kritično, morda bo to dopolnila razprava. Pri urgriranju kadrovskih vprašanj nismo najbolj uspešni. Zlasti nam primanjkuje najvišje kvalificiranih strokovnjakov. »Gradis« je imel včasih skoraj na vseh večjih gradbiščih inženirja. Danes smo na slabšem. Konkurenca postaja vedno ostrejša. V drugih podjetjih so marsikje na boljšem, saj imajo ponekod precej večje sklade.«

Ignac Koprivec se je zavzel za ukinitvev prepovedi nadurnega dela, **Franc Graifoner** pa je poudaril, da bi moralo biti v sistematizaciji na voljo več delovnih mest. Tako pa so danes razponi premajhni, kar ni prav. Tudi **Ivan Zorž** se je zavzel za to, da bi morali kvalificirane delavce bolj diferencirati in povsod uvesti več grup ali podskupin. **Evgen Terplan** pa je omenil problem osebnih dohodkov in prehrane. Nekateri delavci zaslužijo okrog 32.000 din, za hrano pa prispevajo 21.000 din. Za življenje jim ostane praktično neznamen znesek.

Martin Zajšek: »Se enkrat naj poudarim, da drugje hitreje napredujejo. Zmenimo se in pravilnike o delitvi osebnih dohodkov enkrat za vselej temeljito obdelajmo. Ljudje so se že naveličali teh pravilnikov, ne smemo jih dražiti z vedno novimi pravilniki.«

Anton Martinšek: »Ne razumem, kako mora biti nekdo proti ukinitvi nadurnega dela. To je nezaupnica organom samoupravljanja. Kdor tega ne razume, ne ve, v kakšnem obdobju smo. Če se ne bomo prilagodili razmeram, bo treba ljudi še odpuščati. Ljudi je treba zaposliti tam, kjer je pač delo.«

Marjan Starovasnik: »V pravilniku o nagrajevanju organizatorjev proizvodnje so takšne anomalije, da bi moral tisti, ki je dobro delal, včasih še nekaj plačati iz svojega žepa, namesto da bi kaj dobil.«

Ing. Drago Sever: »Pravilnik o nagrajevanju organizatorjev proizvodnje se mi zdi dober, morda ga bo treba le še nekoliko dopolniti. Glede kvalitete pa kaže, da to nekaterim ne diši. Čutiti je ponekod odpor do kontrole kvalitete.«

Ing. Rudi Cerkovnik: »Moramo biti pošteti, odkriti in objektivni. Se nikoli kot gradbenik nisem bil tako depremiran kot v Turnišču. Če ne bomo pazili na kvaliteto, nam ves naš sloves nič ne pomaga. Glede nadur pa tole: če dovolimo povečanje nadur za 10%, to pomeni, da bo moralo 400 delavcev oditi iz našega kolektiva. Ali bomo zato, ker hočejo nekateri tudi danes toliko zaslužiti kot včasih, odpustili mnoge naše stare delavce?«

Anton Martinšek: »Nikar ne govorimo o revnih in bogatih v »Gradis«. Tam, kjer je bilo veliko strojev in so jih dobro izkoristili, je bil vedno dober kruh. To je bilo na Jesenicah, na Ravnah in v Mariboru.«

Drago Mandeljc: »Časi so težki, tega se moramo zavedati. Zdaj prihaja trda

borba za kos kruha. Ukinitvev enot pa ni tako enostavna reč, saj imamo opravka z ljudmi.«

Lado Janžekovič: »Ne strinjam se docela s tem, kar je bilo govora o kvaliteti. Znano je, da imamo v Mariboru najboljše delovodje, velikokrat smo »Gradis« potegnili iz zagate. Sem pa proti temu, da naši ljudje pred nadzornim organom grajajo delo naših tehnikov.«

Ing. Milan Arnež: »Ne pozabimo, da bomo delo dobili zaradi kvalitete, ne pa zaradi ugleda in slovesa! Ne podcenjujmo konkurence!«

Martin Zajšek: »Povedal sem le, da je zaradi nadur huda reakcija. Osebo pa sem za ukinitvev nadurnega dela, kajti nature niso ekonomsko utemeljene.«

V nadaljnji razpravi so še sodelovali: **Tone Zaletelj**, **Lojze Cepuš**, **Ivan Pigner**, **Janez Martinčič**, **Franc Zupančič**, **Vinko Florjančič**, **Franc Graifoner** in drugi.

Ali likvidacija - ali specializirane enote?

Iz razprave pomočnika glavnega
direktorja ing. Jožeta Uršiča

V razpravi je sodelovalo tudi pomočnik glavnega direktorja ing. Jože Uršič, ki je med drugim dejal tole:

»Mehanizacijo pri nas slabo izkoriščamo, praktično je naša mehanizacija izkoriščena le okrog 60 odstotkov. Če se torej vprašam, kam naj v prihodnje investiramo — ali v kadre ali v stroje — se mi zdi, da je odgovor jasen: v kadre! Ljudje pa bomo seveda morali bolje nagrajevati. Fluktuacijo imamo zato, ker so v drugih podjetjih delavci in strokovnjaki bolje plačani. Seveda pa jih bomo lahko bolje plačali le tedaj, če bomo tudi več ustvarili in več zaslužili. To pa pomeni, da moramo povečati produktivnost, da moramo bolje delati in gospodariti.«

Lani produktivnost v podjetju ni narasla, boljše osebne dohodke smo dosegli predvsem s višjimi cenami. Letos pa po tej poti ne bomo več mogli. **Letos moramo povečati produktivnost**, sicer — naj za koga to zveni še tako ostro — ne bomo imeli osebnih dohodkov! Zdaj nastane vprašanje, kaj narediti in kako ukrepati? Predvsem menim, da moramo hitro ukrepati in že med letom sproti spremljati razna gibanja in pojave, ne pa šele ob koncu leta ugotavljati, da je ta ali ona enota nerentabilna in podobno. Precej delavcev smo že odpustili, režijska pa nam raste. To nas zelo tepe. Če bomo šli še naprej v tej smeri, se bodo razlike med enotami še bolj zaostriale kot doslej.

Skratka, stojimo pred vprašanjem: ali likvidirati podjetje oziroma nekatere šibke in nizko produktivne enote, ali pa preiti na specializirane enote. Menim, da sta samo ti možnosti. Po mojem bi lahko že letos pripravili vse potrebno, da bi leta 1966 startali s specializiranimi enotami. Menim tudi, da bo treba zdaj resneje misliti na tako ali drugačno poslovno sodelovanje, na kooperacijo. Te dni sem bil v Beogradu v »Radu« in lahko

V novi plenum sindikalnega odbora podjetja je bilo izvoljenih 37 članov. Za novega predsednika je bil izvoljen **Martin Zajšek**, za tajnika sindikalnega odbora pa **Mila Capuder**

povem, da so tam s specializiranimi enotami zelo dvignili produktivnost. Saj tudi iz lastnih izkušenj vemo, da na primer tesar na gradbišču letno naredi za kake 4 milijone, v Skofji Loki pa za 8 milijonov.«

Časi so resni

Iz razprave predsednika
sindikata gradbenice Slovenije
Lojzeta Capudra

V razpravi je na skupščini sindikalnega bliškega odbora sindikata gradbenih delavcev **Lojze Capuder**. Objavljamo nekaj misli iz njegovih izjav.

Tovariš Capuder je uvodoma poudaril, da se nahajamo v težkem gospodarskem položaju, verjetno najtežjem po osvoboditvi. Seveda zato ni treba delati panike, kajti nedvomno bomo splavali tudi iz današnjih zagat. Nekateri menijo, da je vsem težavam vzrok to, da smo premalo »komandirali«, da ni bilo »čvrste roke« pri vrhu. V sindikatih pa so mnenja, da je vzrok ravno obraten, namreč ta, da sistem samoupravljanja nismo razvijali bolj dosledno in da smo nasploh gospodarska gibanja obravnavali preveč površno.

Ko je govoril o zamrznenih cenah, je dejal, da bo sicer te ukrepe treba spoštovati, da bi čim hitreje prebrodili najhujšo krizo, hkrati pa bo treba stremeti, da pride do ukinitve tega ukrepa. Nekateri celo govorijo o »zamrznenju« osebnih dohodkov. Ne glede na te govore je jasno, da tam, kjer ne bo do brega gospodarjenja in povečanja produktivnosti, tudi ne bodo mogli povečati osebnih dohodkov, še več, morali jih bodo celo zmanjšati.

»Položaj v gradbeništvu je kritičen,« je nadaljeval tov. Capuder. Lani smo v gradbenih podjetjih v Sloveniji na novo zaposlili 7000 ljudi, od teh 72% nekvalificiranih delavcev. Sedanji položaj pa terja veliko mero odgovornosti za racionalnejše gospodarjenje. Zelo nespametno bi bilo v teh časih najemati nove delavce. Nekateri silijo iz podjetja drugam. Tisti, ki hočejo stran, naj gredo in jim ni treba več braniti. Danes nastaja za gradbeništvu popolnoma nov položaj, podjetja prihajajo v nove odnose. Ni več mogoče računati, da bo vsakdo dobil za pet let vnaprej spisek vseh investicij. Podjetja morajo sama iskati nove investitorje in se z njimi dogovarjati glede bodočih investicij, saj bodo sredstva za razširjeno reprodukcijo vse bolj prehajala na kolektive.

Po končani razpravi je skupščina izvolila novi plenum, v katerem je 37 članov. Izvoljen je bil tudi novi upravni odbor, za predsednika je bil izvoljen **Martin Zajšek**, za tajnika pa **Mila Capuder**.

In če ob koncu skušamo prav na kratko oceniti letošnjo skupščino, lahko zadržimo, da sta tako poročilo, zlasti pa še razprava, osvetlila mnoge pereče probleme, čeprav morda ravno tisti najbolj žgoči in poglobljeni problemi še niso bili najboljše osvetljeni. Vsekakor pa je skupščina opozorila na resnost časov, na veliko odgovornost vseh činiteljev v podjetju, zlasti subjektivnih sil in na nujno potrebo, da hitro poiščemo ustrezne poti, ki vodijo k povečanju produktivnosti, v racionalnejše gospodarjenje.

P.

26. maja volitve organov upravljanja podjetja

Temeljni zakon o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja v delovnih organizacijah določa, da se člani organov upravljanja volijo v začetku leta, in sicer v roku, ki ga določa republiški predpis.

Člani delavskega sveta podjetja, delavskega sveta poslovne enote, sveta samostojne obračunske enote (strojno prometni obrat), svetov obračunskih enot v okviru ene poslovne enote in svetov delovnih enot se volijo za dobo dveh let, vsako leto pa se menja polovica članov.

Ko so bile prve volitve po omenjenem zakonu, je bila polovica članov teh organov upravljanja izvoljenih samo za eno leto. To je bilo zaradi tega, da bi v naslednji dobi dosegli vsakoletno zamenjavo polovice števila članov organov upravljanja.

Sedaj je treba zamenjati tiste člane organov upravljanja, ki jim letos poteče mandat, nanovo izvoljenim pa bo trajal mandat dve leti.

Delavski svet je razpisal volitve dne 21. aprila in določil za dan volitev 21. maj 1965. Razpis mora biti namreč opravljen 30 dni pred dnem, ki je določen za volitve.

V razpisu o volitvah je določeno, koliko članov se voli. Kot že omenjeno, bomo sedaj volili samo polovico skupnega števila članov posameznih svetov.

Od razpisa volitev pa do osmih dni pred dnevom, določenim za volitve, se morajo vršiti zbori delovnih ljudi v posameznih enotah. Na njih izberejo kandidate. Na podlagi izida glasovanja sestavi predsedstvo zbora delovnih ljudi (predsednik in dva člana) kandidatsko listo, ki jo podpišejo vsi člani predsedstva.

Volišča določi volilna komisija in za vsako volišče imenuje volilni odbor, katerega tvorijo predsednik in dva člana.

Komisija za volilni imenik sestavi volilne spiske po voliščih in jih razgrne, da se lahko vsi prepričajo, ali so pravilno vpisani v volilni imenik.

Vsak volivec glasuje na volišču, za katero je vpisan v volilnem imeniku. Na drugem volišču lahko glasuje volivec samo, če dela na dan volitev izven kraja, kjer je njegovo volišče. V takem primeru glasuje na volišču, ki je organizirano v delovni enoti ali za delovno skupino, v kateri dela, mora pa imeti potrjeno komisije za volilni imenik, da je vpisan v volilnem imeniku za drugo volišče.

Volivec lahko glasuje samo za kandidate, ki so navedeni na glasovnici. Pripisovanje drugih in glasovanje zanje se ne upošteva.

Volivec, ki bo na dan volitev na uradnem potovanju, lahko glasuje pred svojim odhodom, in sicer v navzočnosti volilne komisije. Glasovnico odda v zapечатem ovitku predsedniku volilne komisije.

Če kdo dela na delovišču z majhnim številom članov delovne skupnosti, tako da se zanje ne more določiti volišče, glasuje po pošti.

Ker so na isti dan in na istem volišču volitve članov delavskega sveta podjetja, delavskega sveta poslovne enote (oziroma za SPO sveta samostojne obračunske enote) in sveta obračunske enote v okviru ene poslovne enote ter sveta delovne enote, bomo izpolnjevali tri glasovalne listke.

Zaradi praktičnosti pa bo en volilni odbor na enem volišču za celotne volitve.

Delovni kolektiv Gradisa uresničuje svojo družbeno funkcijo z delom v tej organizaciji s sredstvi, ki so družbena lastnina in z neposrednim odločanjem pri upravljanju družbenih sredstev. To svoje odločanje zaupa organom upravljanja, ki jih sam izvoli.

Izhajajoč iz tega, je velike važnosti, da izvolimo takšne člane v delavski svet podjetja in druge svete, ki bodo čutili odgovornost za zaupanje, ki jim ga bo izkazal delovni kolektiv.

Situacija tržišča, v kateri se sedaj nahajamo, zahteva še večje napore, da bomo zagotovili sredstva za kritje osebnih dohodkov in skladov in da z različnimi gospodarskimi ukrepi v podjetju pravilno povečujemo storilnost in dosežemo kljub težavam zadovoljive rezultate.

Pri predlaganju kandidatov na zborih delovnih ljudi moramo to upoštevati in predlagati dobre in zavedne člane kolektiva.

Z. R.

K cilju le najvztrajnejši

11 članov zadruge
»Moj dom« želi imeti svoj dom

Leta 1962 se je na ustanovnem občnem zboru v Mariboru zbralo 47 kandidatov, bodočih članov stanovanjske zadruge »Moj dom«. Zaradi nepredvidenih problemov se je pričetek gradnje zavlekel v leto 1963. Šele po dolgotrajnih prošnjah so končno dobili zemljišče v najlepšem predelu Maribora. Zadruzi je bilo določeno zemljišče za 16 vrstnih hišic.

Že ob prvih problemih, na katere je naletela mlada zadruga, je odstopila več kot polovica članov. Tako je ob pričetku gradnje ob koncu leta 1963 ostalo le še 11 vztrajnih članov.

Sredstva za gradnjo so črpali iz posojila gradbenega vodstva (11 milijonov) in lastnih prihrankov ter posojila stanovanjskega sklada občine Maribor-Center v višini 22 milijonov dinarjev.

Vprašali smo predsednika zadruge Otona Roškarja, kako so to uspeli in koliko stane kvadratni meter stanovanjske površine.

»Delali smo in zopet delali,« je skromno dejal »in uspeli smo. Glede cene, če upoštevamo lastno udeležbo, nas stane stanovanje, tj. 85 kvadratnih metrov čiste stanovanjske površine, brez centralne kurjave 5,5 milijona, ali s centralno kurjavo 6 milijonov din (torej kvadratni meter 65.000 din).

Vrstna hišica se sestoji iz kleti, v kateri je garaža, prostor za ožimnico in kurjavo. V pritličju je dnevna soba, jedilni kot, kuhinjska niša in mala predsoba, v I. nadstropju so spalnice za starše, otroške sobe, kabinet in sanitarije. Iz spalnice je dostop na balkon. Skratka, dovolj za ugodno stanovanje.

Danes je trud poplačan. Lepo zgrajene hišice so gotove in prvi srečni stanovalci so se že vselili. Torej le drži pregovor: »Le najvztrajnejši dosežejo svoj cilj«.

Objava

V skladu z zakonskimi predpisi ter sklepom X. redne seje uredniškega odbora »Gradisovega vestnika« objavljam celotne stroške poslovanja in izdajanja našega glasila, in sicer:

V letu 1964 je izšlo 66.000 števil Gradisovega vestnika. Skupni stroški znašajo din 5.465.473. Od tega za honorarje in ostalo poslovanje 868.273 din, za stroške tiskarne in klišee 4.597.200 din ali 84 odstotkov.

Urednik

Iz barak se je preselil zadnji delavec

Maribor ima nov
samski dom

Nedavno se je v Mariboru zadnji delavec preselil iz lesenih barak bivšega naselja v nov lepo urejen samski dom.

Dom so začeli graditi leta 1963, v glavnem iz lastnih sredstev. Stal je okrog 115 milijonov dinarjev.

V domu je 60 sob s skupno 240 ležišči. V njem bo ambulanta s stalnim zdravnikom. To sta dve sobi — ordinacija ter čakalnica za bolnike. Ambulanta je modernopremljena ter bo služila v glavnem za člane kolektiva in njihove svojce.

Tu bo tudi shramba za hrano, posebna kolesarnica za oba doma ter šest garaž.

Dom ima centralno kurjavo, vgrajene omare, kopalnico z vsemi sanitarijami. Podi so prevlečeni s preprogo toplega poda.

Samski dom v Mariboru spada poleg Bavdkove med najlepše samske domove v podjetju. Vprašanje je le, če bodo znali stanovalci ta dom varovati.

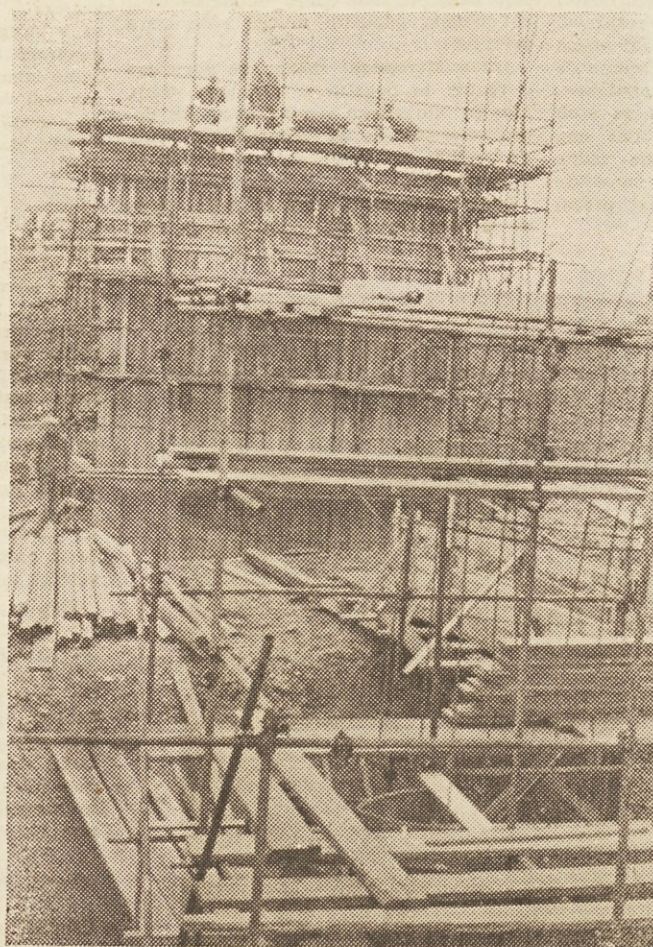
Na dovodnem kanalu 6 novih mostov

Na Dravskem polju je naše
drugo največje gradbišče

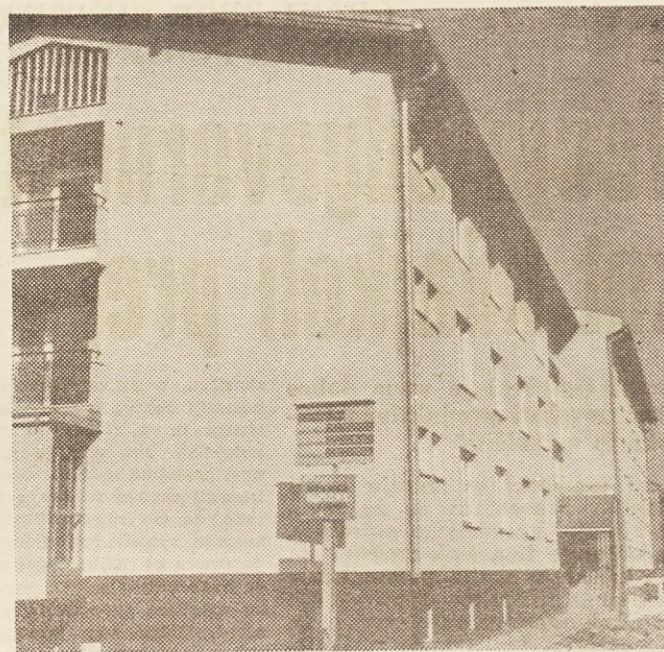
In kako napredujejo dela? O tem smo že večkrat pisali. Dejstvo je, da bomo na Spodnji Dravi zaradi dobre organizacije strojne službe in seveda tudi dobrega vodstva letošnji plan gotovo presegli.

Na dovodnem kanalu Drave, ki bo po tisočletjih spremenila svojo strugo, je mariborski kolektiv prevzel gradnjo šestih novih mostov v skupni vrednosti 500 milijonov dinarjev. Mostovi bodo iz montažnih nosilcev. Projekto za te mostove je izdelal naš projektivni biro. Vsi objekti morajo biti gotovi do prvega oktobra. Trenutno je gradnja v malenkostni zakasnitvi, toda vsi mostovi bodo še pred rokom gotovi. Mostovi so namenjeni za ceste III. reda, dolgi so po 60 metrov in 4–5 metrov široki. Računani so seveda tudi za večje obtežbe.

Ko bodo gotovi vsi kanali in mostovi ter jez na Dravi, Drava ne bo več šumela skozi Maribor — šumela bo le pod novimi mostovi...

Dela na dovodnem kanalu na Dravskem polju hitro napredujejo. Projekte za mostove je izdelal naš projektivni biro. Na sliki: gradnja prvega mostu

Zgrajen je nov samski dom. V domu je 60 sob z 240 ležišči

Ko bi imeli le 10 izdelkov

Obrat gradbenih polizdelkov je lani proizvedel okrog 52.000 ton betonskih polizdelkov. Če te količine spremenimo v denarno vrednost, dobimo realizacijo 1.200 milijonov dinarjev.

Letošnji plan te delovne enote računa z vrednostjo 962 milijonov, od te količine je približna proizvodnja za 571 milijonov že danes praktično prodana, za vse ostalo pa bo kupce treba še poiskati. Seveda je pri tem treba še pojasniti, da v gornjih podatkih niso upoštevane zmogljivosti oziroma proizvodnja separacije, ki ima planiranih 138 milijonov realizacije.

Osnovni problem, s katerim se že več let in tudi letos ubada kolektiv OGP, je razmeroma »pestra« proizvodnja, namesto da bi bila to »industrijska« proizvodnja. Bolj jasno povedano: v OGP izdelujejo še vedno vse preveč različnih izdelkov, namesto da bi jih imeli čim manj, zato pa bi le-te izdelovali čim bolj masovno, v čim večjih serijah. Šef te proizvodne enote, ing. Branko Vasle, je dejal, da bi bili v OGP presrečni, če bi izdelovali samo deset različnih proizvodov, dejansko pa jih imajo letos v programu več kot petdeset. Ta »šarenolikost« — kot temu pravimo — vsekakor ni v prid kolektivu OGP.

Glavni izdelki enote OGP so tudi v letošnjem programu betonski pragovi za železnico, kanalske cevi, blok-votlaki, shunti, krovne plošče in drugi proizvodi. Precej bodo letos obrat OGP zaposlili tudi elementi za 6 mostov na Dravi, kakor tudi plošče in nosilci iz prednapetega betona za stanovanjsko naselje montažnih hišic v Dobji vasi pri Ravnah in za objekte na Hrenovci na Jesenicah. Kot že rečeno, pa je teh izdelkov zelo veliko in raznih dimenzij. Letos je že kazalo, da bo prišlo do odločilne spremembe, kajti železnica je pozimi postavljala naravnost »gigantske« zahteve po železniskih pragovih, ki jih terja bodoča elektrifikacija železnice od Ljubljane do Zagreba. V OGP so bili kar »preplašeni« spričo takšnih naročil (60.000 pragov v letu dni), saj so zmogljivosti proizvodnje omejene in bi v OGP lahko v najboljšem primeru izdelali okrog 35.000 pragov. Spričo pomanjkanja sredstev na vseh koncih in krajih pa je tudi pri železničarjih nedavno njihova »vnema« močno splahnela in so svoja naročila od 60.000 pragov zmanjšali na vsega 16.000.

V OGP se ne borijo samo s preveč pestro proizvodnjo, marveč še s kopico drugih težav. Močno primanjkuje nekaterih materialov, zlasti patentne žice, da ne govorimo o zastarelih strojih (Kometi), ki ne morejo več dati tiste kakovosti, ki jo želimo. Tudi nestalne cene pri nas povzročajo v kolektivu nemalo težav, saj preteče od ponudb do realizacije ponavadi precej mesecev, medtem pa se cene že spremenijo, razlike v cenah pa vedno ni mogoče uveljaviti, zlasti pri gradnji za trg.

Kljub vsem omenjenim težavam pa produktivnost dela v OGP raste. To kažejo podatki o tem, koliko ustvari delavec v eni uri (količina je teža ustvarjenih izdelkov). Zanimivo je, da je v Obratu gradbenih polizdelkov razme-

roma velik odstotek delavcev iz naše republike (42,9%) in le dobra polovica iz drugih krajev, medtem ko je v gradbeni operativi zaposlenih znatno več kot polovica ljudi iz drugih republik. Tudi če OGP, ki ima zaposlenih okrog 250 delavcev, primerjamo z drugimi sorodnimi podjetji pri nas, lahko ugotovimo razmeroma visoko produktivnost v OGP, saj imajo v sorodnih podjetjih več zaposlenih in manjšo realizacijo. Vsekakor pa bi se z zmanjšanjem števila izdelkov in z uvedbo sodobnejših strojev produktivnost v tem kolektivu lahko še močno povečala.

MALI INTERVJU

»Rad bi doma malo proslavil«

Našel sem ga na toplarni. Tesarja Jožeta Horvata, ki se bo letos 10. maja srečal z »Abrahamom«.

»V Gradisu sem že več kot 10 let,« je pripovedoval. »Od oktobra 1955. Prej sem delal v Pomurju, tam, kjer sem doma.« Povedal je še, da se je rodil v Dolgi vasi pri Lendavi, kjer ima hišo. Doma je zdaj samo žena s hčerko, starejša hči se je že omožila.

»In kje ste vse delali zadnjih deset let?«

»Naševa dolgo vrsto objektov: Litostroj, Zalog, Savsko naselje, Krimska ulica, Tržaška cesta, stavba RTV, Nama. Zdaj je skoraj pol leta na toplarni.

»Kako pa je kaj v Ljubljani? Kako živite? Kako se hranite, kje stanujete?« ga zasipavam z vprašanji.

»Odorne, da mu gre kar dobro. Nič se ne morem pritožiti,« skromno pove. Pojasnjuje, da še kar gre, hrani se pri sestrični v Rožni dolini, stanuje pa v samskem domu v Novakovi ulici. Domov pošilja ženi toliko, kolikor pač more. »Veste, ker se hranim pri sestrični, me to pride ceneje,« razlaga. »Če bi šel v gostilno ali menzo, bi več plačal.«

»Koliko pa vam še manjka do upokojitve?« ga pobaram. »O, to pa še ne bo tako kmalu. Imam nekaj več kot 32 let službe,« odorne.

»Pa ste videti kar čvrst in krepak za petdesetletnika.«

»Ja, saj še gre. Samo reoma me včasih muči,« mi razlaga. »Veste, med vojno sem padel v ujetništvo. Bil sem dolge mesece v Sibiriji. Tam sem se nalezl mraza. Zdaj me pa reoma daje, tista, ki sem se je nalezl v mladih letih v Sibiriji. V nogah jo čutim.«

Vprašam ga še, kako bo proslavil svoj 50. rojstni dan.

»Ja, malo peselja bo že,« se nasmehne. »Imam motor, zapeljal se bom v soboto domov. Upam, da bom dobil prost dan še v ponedeljek in torek, tako da bo vsaj tri dni časa za praznovanje.«

Ali je delo najpomembnejša vrednota pri nas?

Ali je danes pri nas delo res tisto najbolj odločujoče merilo in najpomembnejša vrednota, tisti kriterij, ki določa človeku mesto v njegovem okolju, v družbi? Je res delo tisto, po čemer človeka vrednotimo, ne pa morda lepa obleka, ugleden nastop ali simpatičen videz? Ali si res človek z delom odreže takšen kos kruha, kakršen mu pripada? Ta vprašanja, ki jih lahko strnemo tudi v eno samo vprašanje: Kako vrednotimo v naši družbeni stvarnosti delo — smo naslovili na nekaj naših članov. Seveda so bila vprašanja zastavljena čisto teoretično, zgolj načelno, hkrati pa tudi bolj konkretno aplicirana na razmere v našem kolektivu. In tudi odgovori, ki smo jih dobili, so bili po eni strani samo načelni, po drugi strani pa že tudi precej konkretni.

Ing. Rudi Cerkovnik

predsednik upravnega odbora podjetja

Na tako vprašanje je mogoče odgovoriti čisto teoretično in tudi praktično, kajti s prakso se vedno skušamo približati teoretičnim postavkam. Nikoli ali zelo redko pa se praksa in teorija popolnoma ujemata. Seveda pa praksa ali — enostavneje povedano — življenje, ne trpi zastojev ali komplikacij. Zato praksa teorijo marsikdaj tudi popravlja oziroma dopolnjuje.

Danes vsi vemo in priznavamo, da se je človeštvo zaradi delitve dela pospešeno razvijalo. V praksi

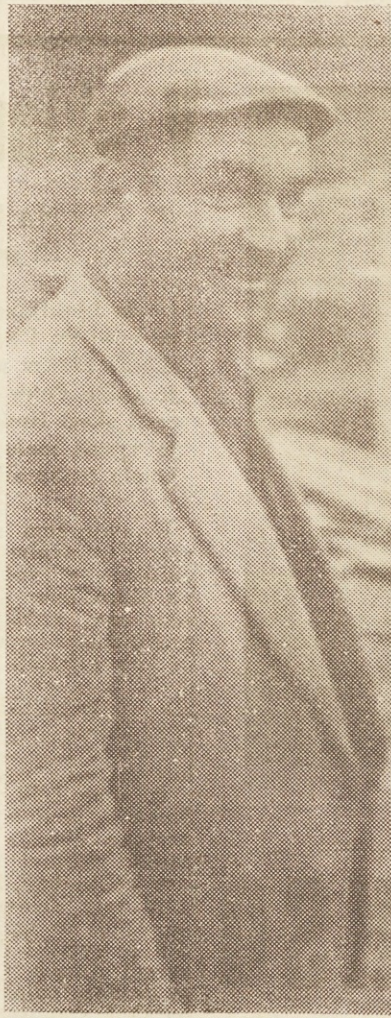
pa, žal, tega pogosto ne priznavamo, ker pač mislimo, da vsi ljudje vse vedo. Glede tega menim, da bi bilo bolje, če bi se marsikdaj držali teoretičnih načel. Seveda pri tem nikakor ne zanikam, da ni vsakemu človeku potrebna čim višja splošna izobrazba, kajti pri višji splošni izobrazbi bo lahko vsak na svojem delovnem mestu dosegal boljše delovne uspehe.

Če hočemo neko delo pravilno ovrednotiti, moramo torej imeti neko stalnost, kontinuiteto dela, da pride do ponavljanja, do repetitivnosti in s tem tudi do višje produktivnosti dela. Če nekdo danes dela tako, jutri pa spet drugo delo, je jasno, da ne more v pravi meri pokazati svoje »delo«. Če bi se izrazil bolj enostavno, bi lahko torej rekli, da je tudi delo v nekem smislu »variabilen pojem«, na katerega vpliva več činiteljev, predvsem pa organizacija.

Moderna industrija je v tej smeri že naredila korak naprej, marsikje pa tudi gradbeništvo. Pri nas pa, žal, gradbeništvo še ni prišlo kaj prida daleč po tej poti. V gradbeništvu se delo zelo spreminja, danes dela delavec to, jutri drugo. Ko sem bil v Švici, sem videl, da so vsi delavci vedno na istem delovnem mestu. Takrat se mi je zdelo takšna organizacija sila enolična, tako da bi pri takem delu, kot pravimo, od dolgega časa še pes crknil. Toda možakar, s katerim sem govoril, je stalno kar naprej omenjal — franke. Skratka, organizacija je tisto, kar daje človeku dober kruh, kar daje delu pravo vrednost in smisel. Ta proces, ki mu kratko pravimo organizacija, proces ponavljanja — ki ga pa v našem gradbeništvu še nismo uspe-

li ustvariti — je po mojem sodobno delo. In šele v takšnem delu lahko človek najde samega sebe in uveljavi svoje resnične ustvarjalne sposobnosti.

Nikola Novak

predsednik DS Ravne na Koroškem

Osnova je delo in če imaš delo, je tudi denar. Pri vrednotenju dela moramo upoštevati tudi kvaliteto, to pa dostikrat radi pozabimo. Na delo vpliva tudi zadovoljstvo delavcev, zato mu včasih tudi moralna pohvala veliko zaleže.

Res, da smo se otesli mezdnih odnosov, vendar mislim, da še delo vedno ni v celoti vrednoteno. Žal se še mnogi borijo za ohlapne norme, čeprav je dohodek podjetja in s tem tudi osebni dohodek vzporedno manjši. Končno pa je na to vprašanje zelo težko odgovoriti, kajti gorje tebi, če te dobijo na zob, vkljub temu pa mislim, da če kdo dela dobro, mu tudi priznajo vsaj tako delo pri nas na Ravnah.

Janez Martinčič

predsednik DS strojno-prometnega obrata v Ljubljani

»Vsi naši pravilniki in sploh vsa naša zakonodaja so usmerjeni v to, da bi človeka ovrednotili in tudi nagrajevali po delu. Vendar se mi zdi, da vsi ti pravilniki še niso šli do jedra, da še niso do kraja izpolnjeni. Vzemimo samo akorde. To vprašanje je rešeno samo na gradbišču Srednja Drava, drugje pa ne. Sploh nimamo pravilnika, ki bi pravilno nagrajeval strokovnost, prizadevnost, napor vsakega posameznika in podobno. Priznam, da je te stvari zelo težko ocenjevati s točnimi merili, vendar so to bistvene vprašanja. Strojnik ali šofer lahko zelo veliko koristi ali pa tudi škoduje celotnemu kolektivu na gradbišču, vendar je vse to njegovo prizadevanje v pozitivnem ali negativnem smislu — razmeroma malo zajeto v sistemu nagrajevanja. Včasih so na gradbiščih zelo pazili ni stroje, danes pa tega ni povsod čutiti. Marsikje doživljamo, da na primer delovodja zapove strojniku, naj naredi to in to. Mlad človek, ki strokovno ni še dovolj zrel in podkovan, bo delovodjo ubogal, rezultat pa je včasih ta, da pride do težkih okvar strojev. Upoštevati bi morali tudi to, da so danes varnostni predpisi precej strožji kot včasih. Kljub temu pa je tu in tam slišati očitke, češ, zakaj pa so lahko tako ali drugače delali strojniki nekoč, pred leti. Nihče pa ne pomisli, da je bilo takrat veliko tveganja, veliko tveganja za stroje in tudi za življenje ali zdravje ljudi. Vrh tega pa so marsikdaj stari strojniki vedeli, kaj lahko terjajo od stroja in česa ne.«

Miro Žorž

predsednik upravnega odbora PE Maribor

Delo je vsekakor osnova vsega našega napredka, če je temu tako, potem spada delitev dohodka za opravljeno delo med najmočnejše pobude. Ne morem v celoti trditi, da je tudi pri nas tako. Zdi se mi, da že sam pravilnik ni tak, npr. skoraj isto dobi delovodja, če ima za 500 milijonov ali za 200 milijonov dinarjev gradbenih del. Po mojem bi pri nas morali imeti plansko delo in planske zadolžitve. Pa tudi vse je preveč odvisno od tržnih pogojev. V našem podjetju smo glede nagrajevanja prehodili zelo pisano pot. Imeli smo že vse mogoče sisteme in čas bi že bil, če bi naposled dobili sistem, ki bi držal vsaj nekaj let, seveda bi pa moral biti dovolj pravičen in stimulativen in tako bi postalo delo res najpomembnejša vrednota.

Delo v toplarni gre v tretjo fazo

Računajo, da bodo glavna gradbena dela opravljena tja do konca leta

Na ljubljanski toplarni, največjem od gospodarskih objektov, ki so letos v gradnji v Ljubljani, dela hitro napredujejo. Že letošnja razmeroma ugodna zima je omogočila, da smo delo pospešili, vrh tega pa so letošnji restriktijski ukrepi in nasploh zmanjšanje investicij omogočili koncentracijo vseh sil na tem velikem objektu.

Trenutno je na toplarni zaposlenih okrog 150 delavcev, seveda ne računajoč ekipe iz Kranja, ki je že lani pozimi prišla v Ljubljani na pomoč. Vsi veliki objekti, kot so strojnica, bunkerski trakt, kotlarna, filtri, čistilnica vode, črpalna postaja in drugi, so v glavnem dograjeni. Se približno dober mesec dni in tja do konca maja bo toplarna kot celota v grobem dograjena, torej v tretji gradbeni fazi.

Seveda s tem še ni rečeno, da bodo naši ljudje to veliko gradbišče v maju že zapustili. Dela je za vse leto še dovolj, vendar bodo poleti prišla na vrsto zaključna dela, zlasti razne cementne prevleke. Te dni bodo začeli tudi graditi velik dimnik, ki bo visok točno 100 m. Lani, ko so ga zapustili delavci zagrebškega podjetja »Braća Kavunić«, so ga »povlekli« le do višine 73 metrov, te dni pa ga bodo potegnili še prav do vrha. Delavci tega podjetja, ki so specializirani za gradnjo tovarniških dimnikov, so resnični mojstri svojega poklica, saj zgradijo poprečno po 1 do 1,5 m dimnika na dan.

Tako so zdaj dela v toplarni skoraj izenačena s planskimi postavkami, le na nekaterih objektih so še malenkostne zamude, od 7 do 10 dni, kar pa pri takšem objektu praktično nič ne pomeni. Tudi investitorjeva »jeza« je zadnje čase precej splahnela, ne samo zato, ker so naši delavci praktično s svojim delom na planu, marveč predvsem tudi zato, ker je danes na toplarni problem številka ena ne gradnja objektov, pač pa dobava opreme. Spričo pomanjkanja deviznih sredstev se je »zataknilo« tudi pri ljubljanski toplarni in tudi tu zdaj ne teče vse tako, kot je bilo predvideno. Zdaj je več objektov praktično že dograjenih, ni pa opreme, da bi jo začeli montirati. Tako je na primer strojnica danes prazen skelet, ker oprema za ta objekt še ni prišla. Ne glede na vse težave, ki jih ima investitor z dobavo opreme in finančnimi sredstvi, pa smo le ponosni, da smo uspeli zgraditi ta veliki objekt kljub mnogim težavam do glavnih terminov.

En dan pri tečajnikih tesarske stroke v Čakovcu

Izobraževalne možnosti, ki so se odprle najširšim plastem ljudstva in dejstvo, da podjetje potrebuje vsak dan bolj sposobne in razgledane kadre, so nas napolnile do tega, da smo v metropoli Medjimurja organizirali poseben tečaj za tesarje. Tečajniki, ki v Čakovcu obiskujejo šolo za odrasle pri »Radniškem sveučilišču«, so mladi fantje, ki so se letos vrnili iz vojske. Petindvajset jih je po številu. Doma so iz bližnje in daljne okolice Čakovca ter se dnevno z vlakom in kolesi vračajo domov.

Težko je bilo zopet sestati za šolske klopi, je dejal Ivan Cmrečki, doma iz Kotoribe, toda volje je dovolj. Tečajniki bodo v Čakovcu obiskovali 5-tedenski tečaj iz splošnega dela predpisanega programa za tesarje. Po zaključnih izpitih pa bodo odšli v Skofjo Loko, kjer se bodo pod nadzorstvom instruktora 8 mesecev praktično priučevali za tesarsko stroko.

Po enem letu se bodo tečajniki vključili v redne skupine tesarjev. Tako se bodo Skofjeločani razširili in hkrati postali res velika in specialna enota našega podjetja.

Nekaj veselih s skupščine sindikata

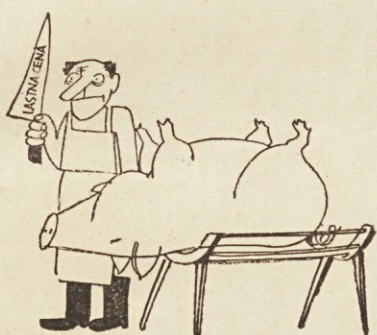
Čeprav je letošnji občni zbor sindikata razpravljal o resnih vprašanjih našega žitja in bitja, je vendarle v razpravi prišla na dan tudi ta ali ona šaljiva pripomba, ki je seveda vnesla v razpravo precej vedrejši vzdušje.

Drago Mandele: »Primerjava med posameznimi enotami ni tako enostavna. Nekdo je prej dejal, da bi znal tudi v Ljubljani dobro gospodariti. Jaz pa pravim: »Lahko je igrati šnops, če imaš štiri ase v kartah. Če imaš pa poleg tudi pik zigmarija, je pa že druga stvar...«

Martin Zajšek: »Mi se preveč uspavamo. Podobni smo tistim nogometistom, ki so prišli iz Tuzle in rekli: »Nič čudnega, da smo izgubili, ko pa je bil dež.« Jaz pa pravim: kaj za nasprotnike ni bilo dežja?«

Martin Zajšek: »Pri farmi bekonov v Turnišču nismo vsega krivi. Nismo pregledali cen, zato danes marsikje ni plačan niti material. Skratka, farma nas je vse skupaj fino zaklala...«

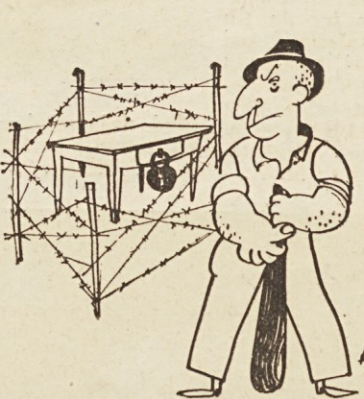
Asociacija: »Gradis« je torej prvi »bekon«, ki so ga »zaklali« na farmi pujskov v Turnišču...

Ing. Drago Sever: »Če imamo v našem kolektivu človeka, ki je tako prizadeven, da še skoraj spi na gradbiščih, potem ne vidim nič slabega v tem, da dobi 400.000 din nagrade za vse leto. Saj toliko dobi na mesec nogometaš Crvene zvezde...«

Marjan Starovasnik: »Verjetno si projektanti domišljajo, da so zagrabili boga za brado...!«

Marjan Starovasnik: »Morda je slabost pravilnikov tudi v tem, da jih nismo uspeli dobro prediskutirati. V Maribor smo dobili en sam izvod, in še tistega je tovariš Martin Zajšek skrbno čuval v predalu...«

IZ KATERIH SREDSTEV SE SME IZPLACEVATI ODŠKODNINA ZARADI POŠKODBE PRI DELU?

Po določilih 9. toč. pod 6 — odredbe o materialnih in ostalih stroških poslovanja gospodarskih organizacij se prizna med materialne stroške odškodnina osebi, kateri je bila povzročena škoda s strani gospodarske organizacije v zvezi z njeno dejavnostjo in ni v rednem delovnem razmerju z njo. Višina stroškov se določi z razsodbo sodišča ali z izvensodno poravnavo. V breme materialnih stroškov se priznavajo tudi vsi sodni stroški v zvezi z omenjeno odškodnino.

ALI SE SME OSNOVNO SREDSTVO PRODATI NA KREDIT?

V predpisih ni osnove, da bi smela ena gospodarska organizacija drugi prodati svoje osnovno sredstvo na kredit.

Kolikor imata dve gospodarski organizaciji skupni interes za nabavo osnovnega sredstva, lahko to osnovno sredstvo nabavita v smislu uredbe o skupnem vlaganju osnovnih in obratnih sredstev gospodarskih organizacij (Ur. l. FLRJ, šte. 31/58 in 13/61).

KDO JE NOSILEC STROŠKOV IN KATERIH, KI NASTANEJO V ZVEZI Z UDELEŽBO ČLANOV KOLEKTIVA NA RAZNIH TEČAJIH OZIROMA SEMINARJIH?

1. Stroški za izvedbo tečajev oziroma seminarjev za izobraževanje in izpopolnjevanje članov se krijejo:

- a) v breme poslovnih stroškov gospodarske organizacije do višine 2,5 % izplačanih osebnih dohodkov;
- dnevnice, prevozní stroški oseb, ki se nahajajo na seminarju oziroma tečaju, in drugi materialni stroški v zvezi s prirejanjem seminarjev oziroma tečajev;

b) osebni dohodki delavcev za čas, ko se nahajajo na seminarju, tečaju ali drugem podobnem izobraževanju, kakor tudi osebni dohodki za čas odsotnosti z dela zaradi pripravljanja na izpite ali polaganja izpitov (plačan dopust);

— se smejo izplačevati samo v breme tistega dela čistega dohodka, ki je namenjen za osebne dohodke.

2. Stroške tečajev za civilno zaščito, kolikor se ne morejo refundirati od organa, ki je tečaj priredil (npr. predvojaška vzgoja), krije gospodarska organizacija:

— v breme poslovnih stroškov — dnevnice, potni stroški in drugi materialni stroški v zvezi z izvedbo tečaja;

— v breme tistega dela čistega dohodka, ki je namenjen za osebne dohodke — za osebne dohodke udeležencev tečajev.

In tole so graditelji samskega doma v Mariboru

ZNANJE JE ZA PRAKSO

Zaključek prvega dela enoletne šole za strojnike

Novembra preklega leta je pričelo obiskovati 45 učencev enoletno Gradisovo šolo za strojnike. Po trimesečnem šolskem pouku se je izvršila prva selekcija, tako da je ostalo še 38 učencev.

Načrt enoletne šole je tako sestavljen, da so sedaj obiskovali šest mesecev šolo v Ljubljani (v kovinskih obratih), šest mesecev pa se bodo praktično priučevali na strojih predvsem težke mehanizacije.

Namen enoletne šole za strojnike je bil predvsem, da bi izučili toliko strojnikov, da bomo lahko delali s stroji eventualno v dveh izmenah in da bi imeli nekaj strojnikov tudi v rezervi.

Poleg znanja iz splošnih predmetov, ki se zahteva pri vsakem šolskem načrtu, so

fikacijo bodisi traktorista ali pa šoferja C kategorije, še redkejši pa so bili taki, ki bi imeli kvalifikacijo na podlagi dovršene učne dobe, iz katerekoli stroke (ključavničar, električar itd.). Vsi polkvalificirani strojniki so imeli možnost položiti izpite za kvalificirane strojnike v našem podjetju na osnovi določenih let ali obratovalnih ur pri praktičnem delu.

To prakso smo v našem podjetju z letošnjim letom opustili in bomo usposabljali strojnike v redni triletni šoli za strojnike.

teoretično znanje. To znanje je preneseno od strokovnjakov-praktikov, ki so učence učili, npr. pravilno delati s stroji oziroma so se naučili, kako je potrebno stroje pravilno vzdrževati. Tudi glede varnega obratovanja s stroji so dobili prepotrebne nauke. Pri uvajanju v praktično delo s stroji bodo verjetno ti učenci naleteli na neko nerazumevanje in odpor, bodisi pri gradbinčih, s katerimi bodo imeli opraviti, ali pa s strojniki, katerim bodo dodeljeni. Enim in drugim bodo verjetno ti učenci povedali »novosti«, ki so jih poslušali v šoli, ter jih hoteli uveljaviti pri praktičnem delu. Če gradbinci na naših gradbiščih in starejši strojniki ne bodo tega, kar so se učenci učili v šoli, bo potrebno naknadno tudi te naučiti tega, kar bi pravzaprav oni tudi morali že vedeti.

Ker so nekateri starejši strojniki obiskovali pri zveznem centru za inštruktorje tudi inštruktorski tečaj, bodo morali tudi oni priskočiti v pomoč pri praktičnem usposabljanju strojnikov. Mnenja pa sem, da bomo z vsestranskim medsebojnim razumevanjem dosegli cilj, ki ga hočemo doseči, in to je:

S stroji pravilno delati, da bomo dosegli najboljše efekte, najhitreje izvršili delo, da bo delo najcenejše in kvalitetno opravljeno ter da jih bomo tako vzdrževali pri imeli posluha pri uvajanju obratovanju, da jih bomo obdržali v takšnem tehničnem stanju, da bo gradbeni operativni zagotovljeno kontinuirano delo s stroji. M. A.

Le jedro je še čvrsto...

učenci dobili tudi temeljito znanje o osnovah strokovnih predmetov. Med njimi so tudi trije, ki so neposredno povezani z delom pri strojih: tehnologija gradbenih strojev, pravilno obratovanje z njimi in vzdrževanje gradbenih strojev.

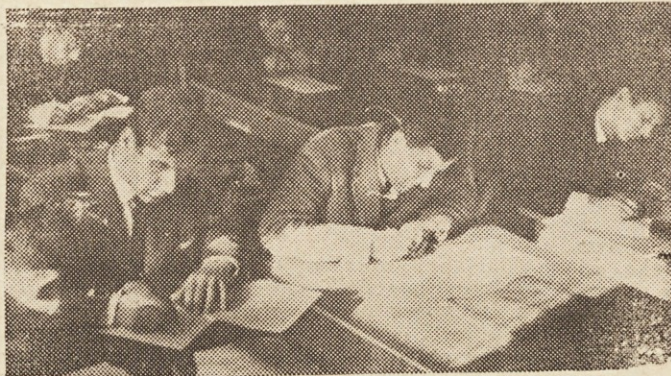
Učenci so posebno v teh predmetih dobili tisto znanje, ki ga nimajo niti starejši strojniki niti gradbeni delovodje. Do sedaj namreč te možnosti, da bi strojniki poslušali tako važne predmete šest mesecev, ni bilo.

Dosedanja praksa pri priučevanju strojnikov pri delu v šoli je bila naslednja:

V večini primerov so bili najprej polkvalificirani strojniki, ki so dobili polkvalifikacijo v podjetju ali so jo pa prinesli s seboj. Redki so bili strojniki, ki so imeli kvali-

S tem bomo prešli od improviziranega priučevanja strojnikov, ki je imelo, če odkrito priznamo, namen pomagati strojnikom samo do najhitrejše pridobitve kvalifikacije, na redno šolanje strojnikov, ki bo trajalo 3 leta kot običajno na vseh šolah za učence.

Ugotovili smo namreč, da tečaji, ki trajajo 2 do 3 mesece, ne morejo biti kvalitetni. Enoletna šola za strojnike je bila vmesna stopnja med dosedanjimi tečaji in bodočo redno šolo za strojnike. Ko odhajajo učenci po šestmesečnem teoretičnem delu v šoli na praktično šestmesečno priučevanje na strojih, je potrebno opozoriti predvsem gradbene delovodje in polirje, kakor tudi že starejše strojnike, da prinašajo ti učenci s seboj neko

Po šestmesečnem šolanju ze 38 kandidatov uspešno položili prvi del splošnih in teoretičnih izpitov

V skladu z interesi podjetja

Na Ravnah je končno zmagala težnja po medsebojni pomoči in po sodelovanju

Iz Ljubljane na Ravne je precej daleč. Če se peljemo po cesti do Petrovč, čez Velenje in Slovenj Gradec, je to skoraj 150 km prevožene poti. Čeprav je lilo kot iz škafe, je šofer Peter kar korajžno vozil po slabi makadamski cesti skozi Hudo luknjo. V Mislinjski in Mežiški dolini se je vreme malo izboljšalo, toda sonce se ta dan ni in ni hotelo prikazati.

Ustavili smo se pred novim upravnim poslopjem gradbenega vodstva Ravne na Koroškem. Za člane ravnenskega kolektiva je to pravo razkošje, saj so se leta in leta nahajali v napol podrtih barakah, sredi modernih industrijskih objektov nove železarne. Res, čas je že bil, da so tudi Ravenčani dobili ustrezne prostore.

Iz sobe šefa ing. Lojzeta Štoka se nudi lep razgled na urejeno naselje. Trije novi samski domovi z 242 ležišči, dve veliki hali, v katerih so garaže in delavnice in drugo. Letos so nameravali graditi še samski dom IV, toda zaradi drugih večjih potreb so gradnjo odložili. V lesenih barakah stanuje še 39 delavcev. Večji problem pa povzroča 35 družin, ki še vedno stanujejo v dotrajanih barakah bivšega naselja.

Glede potrebe po gradnji samskega doma IV. so se razvile žolčne debate. Nekateri

so omenili, da je bil sklep CDS o dodelitvi posojila nepravilen, končno pa je le zmagala težnja po medsebojnem sodelovanju in pomoči in kot

like črpalke z 20 m³ v minuti ter šest manjših črpalk s po 8 m³ v minuti. En tak keson ima 340 m³ armiranega betona. Poleg tega gradijo še 150-tonski most čez Mežo, fino progo v valjarni s pripadajočo strojno postajo ter temelje za novo ieklarno na levi strani Meže z vsemi opornimi zidovi in trafo postajo.

Za stanovanjski sklad pa grade etažne stolpice G-62 in G-64 s 96 stanovanji.

Na koncu še kratek pome-

18 let so se ravnenski uslužbeni nahajali v barakah in končno so le dobili nove ustrezne upravne prostore

nek s predsednikom delavskega sveta Nikolom Novakom. Našel sem ga na levem bregu Meže, kjer je pravkar pregledoval kvaliteto pripravljene betonske mešanice. Moramo gledati na kvaliteto, je dejal, saj je prav od kvalitete odvisna bodočnost našega dela. S tem se pa Ravenčani lahko pohvalijo.

C.

Ni res

Tisti, ki je imel oči odprte in je pazljivo prebiral našo aprilsko številko, je prav gotovo opazil, da je bila med vestmi tudi kakšna prav debela. V uredništvu smo se pač držali stare tradicije in smo poskusili koga potegniti tudi za nos ob prvem aprilu.

Torej, da bo resnici in pravici zadoščeno, moramo reči, da je vse tisto, kar je objavljeno na šesti strani našega glasila, debela laž in da sme si vse od začetka do konca izmislili. Slike smo pa »zmontirali«.

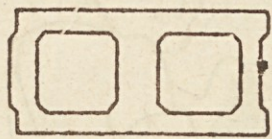
Vendar s tem spisek naših potegavščin le še ni zaključen. Kajti med šalami na peti strani je tudi kakšna debela. Toda to je lahko vsak opazil, saj ima ob desnem robu prav lepo natiskan datum: 1. IV., kar pomeni seveda prvi april.

Vsi tisti, ki so se prijavili za delo v Sveci in tisti, ki bi radi čisto nov avtomobil, naj nam pač tudi tokrat odpuste, sicer pa so jim s centrale podjetja že pisмено odgovorili ter sporočili žalostno novico, da je bil pač prvi april.

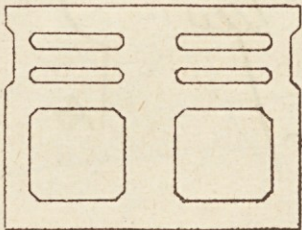
„Gradisov vestnik“

„Gradisov vestnik“ izdaja delavski svet podjetja Gradis. Ureja ga uredniški odbor. Odgovorni urednik Lojze Cepuš. — Tiska tiskarna »Tone- ta Tomšič« v Ljubljani — Izhaja mesečno

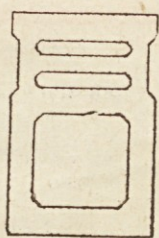
ZIDOB

ZIDOB - D 20 - 1/1

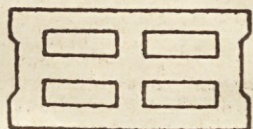
ZIDOB - 30 - 1/1

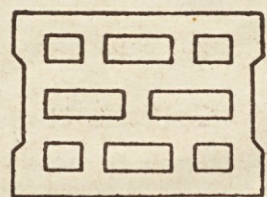
ZIDOB - 30 - 1/2

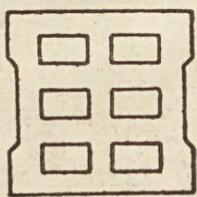
ŽBV - D 20 - 1/2

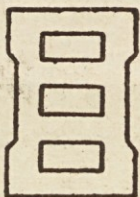
ŽBV - D 20 - 1/1

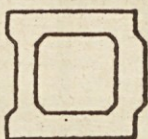
ŽBV - D 30-1/1

ŽBV - D30-3/4

ŽBV - D 30-1/2

ZIDOB - D 20 1/2

V kolektivu Gradica poznamo ZIDOB že vrsto let. Najprej kot bloke votlak širine 25 cm, s katerim smo gradili stanovanjske bloke v Gerbičevi ulici v Ljubljani in drugod, kasneje zaradi poenostavitve dela ter sprejetja enotnih mer pa širine 20 cm, s katerimi delamo še danes.

V bistvu je ta blok votlak iz žlindre, izdelan v OGP, samo ne-

nosilen, brž ko pa je v zidan in zalit z betonom, pa je element, ki je sposoben nositi tudi 4 do 5 etaž. Iz tega sklepamo, da je ZIDOB-D 20 ali D 30, kar je njegovo uradno ime, kot blok le izolacija in opaž za betonsko jedro, zato ga velikokrat imenujemo tudi opažni blok, z razliko od žlindrinah blok-votlakov ŽBV-D 20 ali D 30, ki so sposobni nositi sami (glej risbe levo). Po zunanjih dimenzijah ju ne ločimo, saj je višina obeh 20 cm in dolžina 40 cm pri celem bloku (oznaka 1/1) in 20 cm pri polovičnem (oznaka 1/2), pač pa po notranjih luknjah, ki so pri ZIDOB velike 15 cm x 15 cm, saj jih moramo kasneje zaliti, pri ŽBV pa manjše in več jih je.

Sedaj ko ZIDOB poznamo, si oglejmo podrobneje njegovo vlogo. Iz slike vidimo razliko med ZIDOB-D 20 in ZIDOB-D 30. Pri obeh so odprtine, katere zalivamo, enako velike, kar pomeni, da je betona, ki nosi, enako in da sta oba pri isti marki betona enako nosilna. Pač pa se ločita po debelini žlindrinah sten, to je po sposobnosti toplotne izolacije. Iz tega lahko sklepamo, da je ZIDOB-D 30, kateri ima celih 10 cm debelejšo zunanjo žlindrino steno, blok, s katerim zidamo zunanje zidove. ZIDOB-D 20 pa je brez oblog uporaben le za notranje nosilne zidove.

In kako zidamo ZIDOB zidove? Predvsem: zidamo jih na suho po splošnih načelih zidanja. D 20 ali D 30, pri obeh je najvažnejše to, da leže luknje sosednjih slojev, katere kasneje zalivamo, druga na drugi. Samo predstavljajte si betonski stebel, katerega opaž je zamaknjen v sredini za nekaj centimetrov. In če bi bila dimenzija tega stebrička celo 15 cm x 15 cm? Kaj kmalu postane tak stebriček nenosilen, nositi pa bi moral 5 etaž. In to se zgodi, če luknje v ZIDOB ne leže druga na drugi. Lepo zidan zid ZIDOB, kasneje zapolnjen z betonom vidimo na sliki 3. Blok je izoblikovan tako, da pri zalitju beton zapolni tudi vodoravne odprtine in s tem dobimo betonsko nosilno mrežo.

Vidimo, da od betona zahtevamo precej. Kljub temu, da ga pri vgraditvi v do 3 m vidne stene ne vibriramo, naj zalije vse luknje, navpične in vodoravne, obenem pa nosi 5 etaž. Zato moramo biti pri izbiri betonske mešanice zelo skrbni in ne smemo pozabiti, da imamo pri Gradisu dobro organizirano laboratorijsko službo. Poleg zamaknjene luknje je prav tako hudo, če stebrički niso zaliti. Če pa manjka le nekaj centimetrov po višini, ali pa je v tem območju slab — enoznat beton, je tako, kot da stebrička ni.

In kaj je najhuje. Navadne stebre razopazimo in vidimo svoje napake, ter lahko za silo popravimo, tu pa tega ni. Zato naj bo zahte-

Kaj navajajo tehnični predpisi?

Tako kot v lanskem letu naše cementarne tudi letos ne dobavljajo drugih vrst cementa kot marke PC 350 in PC 450 z dodatkom žlindre. Na gradbiščih torej primanjkuje cementa PC 250, ki bi ga pri betoniranju najbolj rabili, ker se za večino konstrukcij zahteva marka betona MB 220.

Razumljivo je, da se zaradi tega pojavlja vprašanje, kolikšna je minimalna doza cementa za beton, ki ga pripravimo z markama PC 350 in PC 450.

Začasni tehnični predpisi navajajo tele minimalne količine cementa:

— za nearmirani beton moramo uporabiti 150 kilogramov cementa na 1 m³ gotovega betona, kadar gre za normalni beton. Ta doza se pa poveča pri visokovrednih betonih na 250 kg cementa za 1 m³ gotovega betona;

— za armirani beton je predpisana najmanjša doza 300 kg cementa za 1 m³ gotovega betona. Ta doza se pa sme zmanjšati na 250 kg cementa, če beton vgrajujemo z vibratorji, kar je pri nas tudi običajno.

Te najmanjše doze cementa niso predpisane zato, da bi zagotovili trdnost betona, saj vemo, da predpisano trdnost betona lahko dosežemo tudi z manjšo dozo cementa, če le uporabimo čist in granuliran mineralni agregat ter primerno količino vode. Ta predpis je zato, da bi zagotovili zadostno gostoto betona in da bi s tem preprečili korozijo armature in betona.

Ko že govorimo o betonu, je prav, da se spomnimo še na eno od praktičnih pravil, ki nam pove, kako se spreminja trdnost betona s povečanjem ali zmanjšanjem velikosti maksimalnega zrna mi-

neralnega agregata. Če maksimalno zrno agregata povečamo za dvojni premer, se trdnost betona pri enakih pogojih poveča za približno 15 %.

Če pa maksimalno zrno znižamo za 15 % pa se pri enakih pogojih zviša trdnost betona tudi za približno 15 %.

Za primer vzemimo, da smo dosegli z mineralnim agregatom z maksimalno debelino zrna 50 mm trdnost betona 300 kg/cm². Če bi uporabili za ta beton mineralni agregat z maksimalno debelino zrna 60 mm, bi bila pri istih pogojih trdnost betona okrog 345 kg/cm² in nasprotno, če bi uporabili gramoz z največjim zrnem debeline 15 mm, bi dobili le trdnost okrog 255 kg/cm².

Začasni tehnični predpisi nas obvezujejo tudi v tem, da zahtevajo, da na gradbiščih uporabljamo mineralni agregat, ki je sestavljen vsaj iz dveh frakcij: iz frakcije od 0—8 mm in iz frakcije nad 8 mm. Predpisi pa priporočajo uporabo mineralnega agregata, ki je sestavljen iz treh frakcij.

V podjetju na nekaterih sektorjih še vedno premalo pazijo na debelino maksimalnega zrna v mineralnem agregatu, posebno pri betoniranju rebričastega stropa. Še vedno najdemo rebričaste stropove, pri katerih pride beton samo do armature, ki je položena v rebro. Armatura sama in postor pod armaturo pa ni zalit z betonom in armatura rjavi, kar postopoma zmanjšuje varnost konstrukcije. Sanacija teh reber, pri katerih je spodnja ploskev ponavadi obložena z opečnim betonom ali podobno, je mnogo dražja kot pa kratak premislek in naročilo takega betona, ki bo zalil armaturo in ki bo dovolj gost in trden.

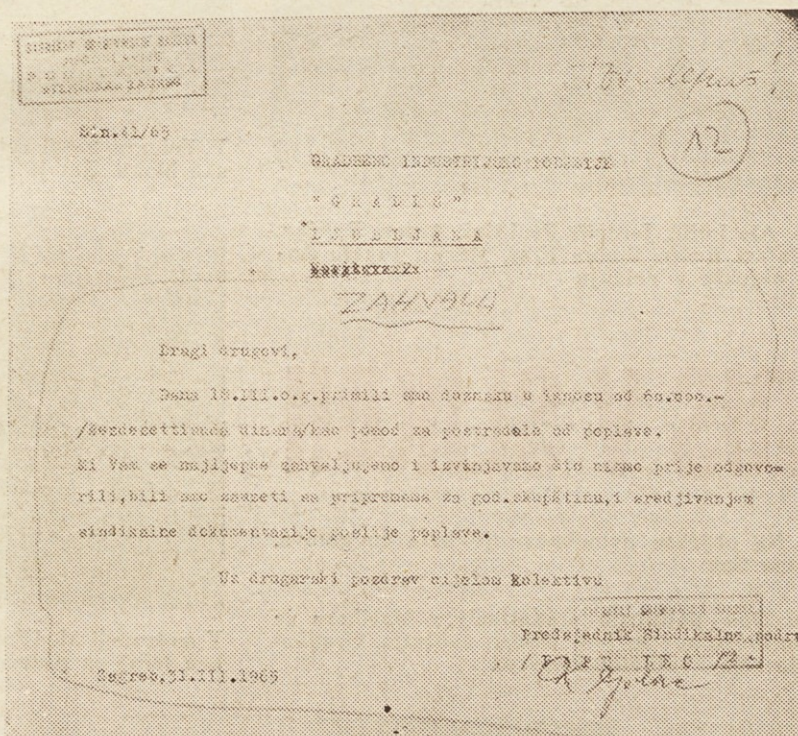
vana kakršna koli marka betona, zid mora nositi v celoti, saj prav zato jo iz etaže v etažo menjamo po potrebi.

Malokdaj pa ZIDOB zid stoji sam neopažen in brez kombinacij z drugimi nosilnimi elementi (slika 4). V takih primerih postavimo po sezidanju zidu na suho opaž sosednjih elementov ali pa že kar montažne elemente. Če je treba posamezne stebričke po načrtu takrat tudi ojačimo z armaturo in pred zalitjem še enkrat pregledamo navpičnost in ravnost zidu. Kolikor te ni, si pomagamo z bankinami opaža venca, oziroma plošče, ter zid s klini uravnamo.

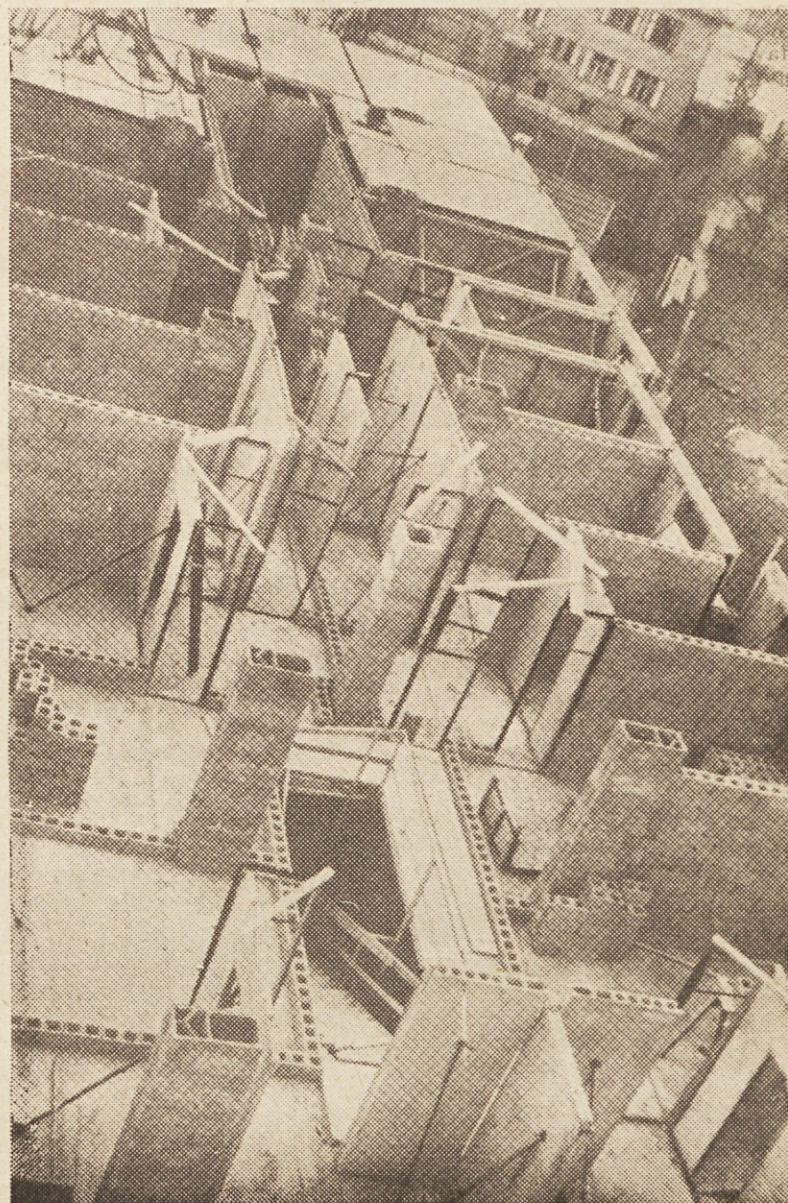
Zid zalivamo z ustrežno marko betona navadno istočasno kot preklad ter stropne konstrukcije, katerih opaž služi tudi že kot delovni oder.

Prispevek naj bi približal ZIDOB vsem ter povedal, kaj to sploh je in kako služi svojemu namenu, ne pa, da bi teoretično obravnaval tak sistem gradnje. Zato upam, da se boste nanj spomnili, ko boste imeli opravka v ZIDOB blok votlaki.

-an

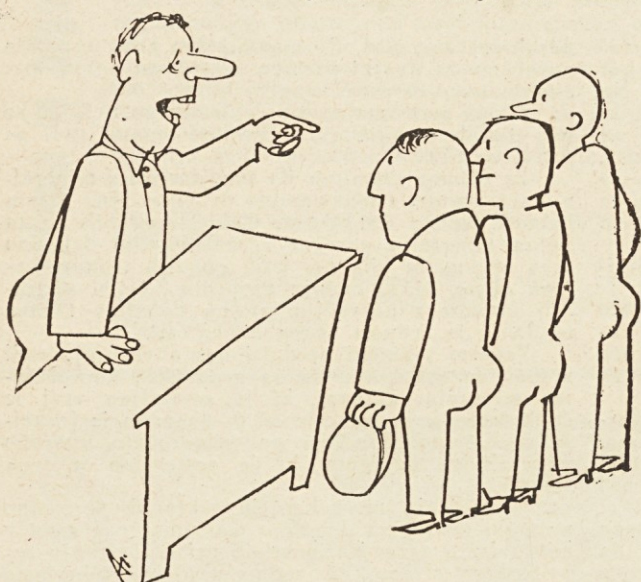

Kaj takega bi skoraj potrebovali tudi v Ljubljani. Originalen način reševanja parkirnega prostora. Na strehi je prostora za 560 vozil

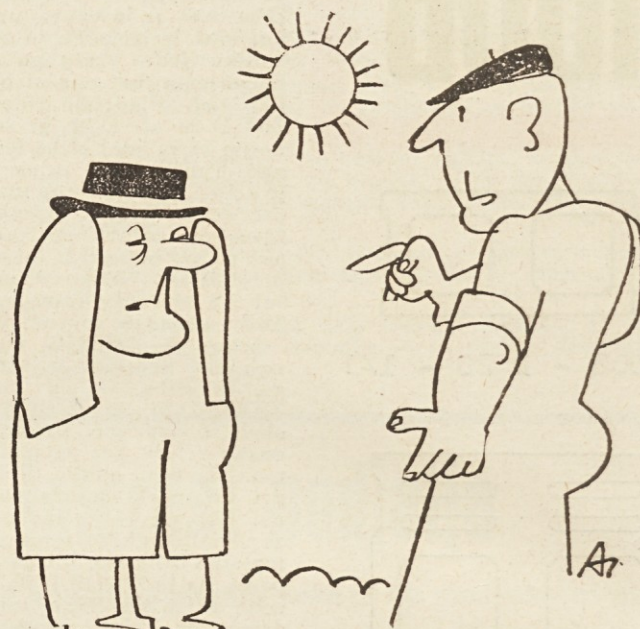
NAGRAJEVANJE ORGANIZATORJEV PROIZVODNJE

»Jaka, ti v skladiče; Miha, ti v sanitarije; Pepe, ti pa za barako — in dobro mi pospravite, ker je konec trimesečja, pa bo ocenjevalna komisija vsak čas tu!«

NA IZPITU

»Kako se je imenoval črnogorski pesnik?«
 »Pe-, Pe-, Pe-...«
 »No, v redu, Petar...«
 »Petar... Petar... Petar Stambolič!«

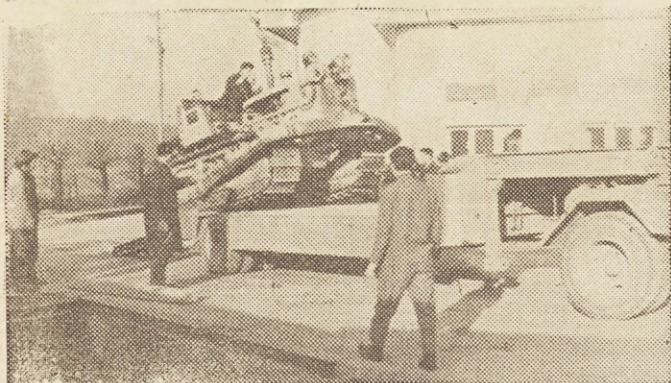

ZAMRZNJEN

»Kaj je s teboj, da se pri takem soncu tako držiš?«
 »Pojedel sem telečji zrezek po zmrznjenih cenah, pa me še sedaj trese!«

Skreper se je pogreznil. Tudi tu je potrebna medsebojna pomoč

Pa smo ga le naložili

Tako, sedaj pa na teren

Ludvik Stanič, Ale Lulič, Jeromir Prukijaš, Anton, Rapčan, Rudlof Rot, Rafael Rošec, Stefan Fras, Martin Jug in Avgust Sardi na objektu v Velenju

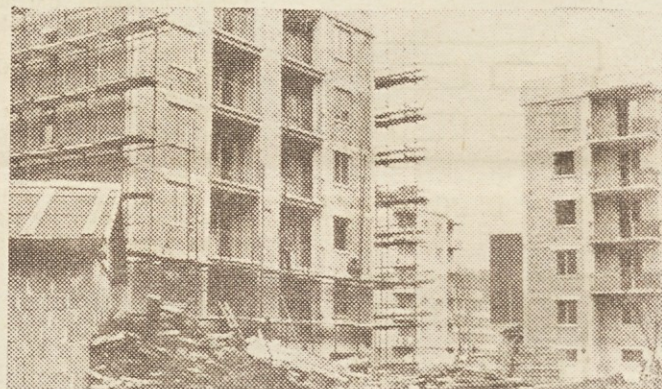
GRADIS V SLIKAH

Spodaj levo: Na objektu avtoobnove je hala že gotova. Manjka še samo tlak

Spodaj desno: Dom političnih organizacij v Mariboru je ponos vseh Mariborčanov in tudi našega podjetja. Gradbeni dela so bila zelo kvalitetno izvršena

Pika in Mika, kadar sta najbolj dobre volje

V Velenju gradi celiska poslovna enota še dva stanovanjska bloka. Kot je razvidno s slike, bosta kmalu dograjena

V metropoli Medjimurja, v Čakovcu smo organizirali poseben tečaj za bodoče tesarje

